

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

Začetek slab - konec dober

Mariborska enota ni najbolje startala v letošnjo gradbeno sezono, vendar so obeti za drugo polovico leta znatno boljše.

»Letos v začetku leta smo bili precej nervozni. Skoraj vsi investitorji, s katerimi smo že imeli navezane stike, so bili za začetek gradnje bolj ali manj nepripravljeni,« je za uvod povedal šef mariborske enote, inž. Borut Maister.

Tako kot je vedno v življenju, tako je tudi v gradbeni stroki. Ne more vedno sijati sonce, včasih tudi pada dež, po nebu se podijo nevihti, ni oblaki. Zato bi bilo kar idealno upanje, da lahko ta ali ona enota nenehno živi v najboljših pogojih. Vsekakor so Mariborčani storili vse, kar je bilo v njihovih močeh. Pravočasno so se obrnili na številne investitorje in jih zajeli dokaj velik krog. Toda, žal, kot rečeno, večina še ni bila pripravljena v tolikšni meri, da bi lahko kar takoj na gradbišča pripeljali gradbeno mehanizacijo in začeli delati.

Seveda se je premajhna pripravljenost tistih investorjev, s katerimi se je sploh splačalo resneje pogovarjati, odrazila tudi na finančni realizaciji. Medtem ko je Maribor lani v prvem polletju ustvaril realizacijo 1,5 milijarde S din, je letos dosegel le za približno 20 milijonov starih dinarjev višjo realizacijo, čeprav so v enoti upali, da bo realizacija precej višja. To pričakovanje je bilo utemeljeno tudi glede na letošnji letni plan, ki je postavljen v višini 4,2 milijarde S din, medtem ko je mariborska enota lani dosegla celotno realizacijo okrog 3,9 milijarde starih dinarjev. Seveda se je takšna dinamika poznala tudi pri skladih, ki so v mariborski enoti letos razmeroma skromni, kar je pač razumljivo ob manjšem obsegu del,

kot je bil planiran za prvo polovico leta.

»No, če je bilo obdobje od januarja do konca junija za nas letos nekoliko bolj sušno, pa je ravno obratno za drugo polovico leta,« je nadaljeval inž. Borut Maister. »Zdaj je pred nami obilica nalog in dela, tako da so vse razpoložljive kapacitete že kar dobro zaposlene. Pravzaprav imamo zdaj že toliko dela, da se komaj vidimo iz njega in bo treba pošteno napeti vse sile, da bomo kos predvidenim nalogam.«

Skratka, kot je v začetku kazalo slabo, kaže zdaj, da bo konec letošnjega leta za Mariborčane kar dober. V Mariboru so prepričani, da bodo postavljeni plan (4,2 milijarde starih dinarjev), ne samo dosegli, marveč tudi nekoliko presegle. Tja do jeseni — do oktobra ali novembra — ko je sezona še kolikor toliko ugodna, je dela dovolj, vrh tega pa se odpirajo nove investicijske naloge tudi za zimsko obdobje oziroma že tudi za leto 1970. Zato se je v Mariboru začetna nervoza umaknila ponovnemu optimizmu in delovni vnemi. Zdaj je spet nastopil čas, ko se nihče več ne vprašuje, ali bomo lahko dobili delo, marveč le to — kako vse naloge čim boljše opraviti v splošno zadovoljstvo vseh investorjev in tudi v prid našega podjetja.

Garažna hiša, stolpnica, hoteli, industrijski objekti in še kaj

Gradbeno vodstvo Ljubljana ima konec julija pogodbeno prevzetih del že za približno 4,6 milijarde S din.

V gradbenem vodstvu Ljubljana imajo letos dela čez glavo. Enota si je za leto 1969 postavila plan 3,8 milijarde S din. Konec julija pa imajo v gradbenem vodstvu Ljubljana pogodbeno prevzetih del že za približno 4,6 milijarde, torej kar 800 milijonov S din več kot so planirali. Nič hudega, da morajo zdaj napeti vse sile, tako da bodo kos prevzetim nalogam.

Zdaj pa na kratko »preletimo« najpomembnejša gradbišča, o katerih bomo podrobneje poročali v prihodnjih številkah.

V Mostah v Ljubljani gradijo že več mesecev centralne delavnice za ZTP Ljubljana. Objekt, ki bo veljal približno 1,2 milijarde S din in naj bi bil predvidoma končan do letošnje zime, je deloma v četrti, deloma pa v drugi gradbeni fazi.

V Kersnikovi ulici za »Kozolcem« bodo kmalu pripravljeni temelji, na katerih bo zrasla 12-etažna stanovanjska stolpnica, v njej pa bodo razmeroma luksuzna stanovanja na prodaj na tržišču.

Na Ambroževem trgu bo Ljubljana dobila veliko in sodobno garažno hišo, v kateri bo prostora za 470 avtomobilov. Na gradbišču že betonirajo drugo ploščo. Objekt bo imel 10 etaž, povprečna cena garažnega boksa pa bo dosegla predvidoma 1.200.000 S din.

V Logatcu gradi GV Ljubljana novo žagalnico in sortirnico za podjetje »KLI« Logatec. Objekt bo veljal približno 300 milijonov S din,

dokončan pa mora biti še pred letošnjo zimo.

Pomembna dela so se začela tudi v Portorožu, kjer bo »Gradis« usposobil 3 nove hotelske objekte s skupno 600 ležišči. Novi hoteli bodo locirani ob sedanjem hotelu »Riviera«, računajo pa, da bo vrednost novih objektov dosegla okrog 3,5 milijarde S din. Seveda bo treba tudi na tem objektu pošteno zavihati rokave, kajti vsi bodoči hoteli naj bi sprejeli prve goste že prihodnje poletje.

Pred kratkim so Ljubljanski graditelji dokončali 9 km nove sodobne avtomobilske ceste od Radeč pri

Zidanem mostu do Boštanj pri Sevnici. Cesta sicer še ni bila prevzeta od tehnične komisije, vendar lahko računamo, da ne bo s strani tehnične komisije nikakršnih ovir.

V Krškem gradi GV Ljubljana nov objekt za brusilni stroj. Zgradba je že v zaključni fazi, vrednost novega objekta pa bo okrog 60 milijonov S din.

In če omenimo še proizvodno halo ljubljanske tovarne »Indos«, ki je bila pred kratkim dograjena, smo na hitro našli vse pomembnejše objekte, ki jih letos gradi GV Ljubljana.

Doslej v standard že štiri milijarde starih dinarjev

Stanovanjska problematika v podjetju se vidno izboljšuje. Iz sredstev podjetja je bilo zgrajenih že 445 družinskih stanovanj, nad 400 prosilcev pa je prejelo posojilo. V lepo urejenih zidanih domovih prebiva sedaj 1721 naših delavcev, v lesenih provizorijih jih je še 920.

Če to primerjamo s povprečnim številom zaposlenih, lahko ugotovimo, da stanuje nad 80 % skupnega števila naših delavcev v objektih, v katere so bila vložena sredstva podjetja. V številkah izgleda takole: vključno z letošnjimi sredstvi je bilo, oziroma bo vloženo v standard do konca letošnjega leta blizu štiri milijarde starih dinarjev.

Lahko trdimo, da se v našem podjetju posveča velika skrb, kako najbolje rešiti stanovanjsko vprašanje pri v ta namen nizko odmerjenih sredstvih.

V začetku 1965. leta je upravni odbor podjetja obširno obravnaval stanovanjsko problematiko podjetja. Takrat smo imeli 320 družinskih stanovanj. Več kot 68 % ležišč je bilo v lesenih provizorijih. Udeležencev posojil za individualno gradnjo stanovanj je bilo 180 s skupno najetimi posojili blizu 100 milijonov starih dinarjev. Kritično stanje, ki je terjalo hitro reševanje stanovanjskega vprašanja, je bilo očitno, saj smo takrat imeli nad 300 nerešenih prošenj za družinska stanovanja, poleg tega je bilo nujno urediti delavske domove za tiste delavce, ki so brez družine ali pa delajo na terenu, daleč od svojih družin.

Z vztrajnim delom in z vlaganjem velikih sredstev v preteklih treh do štirih letih so se dosegli znatni uspehi pri reševanju stanovanjskega vprašanja za naše delavce. Število stanovanj se je povzpelo na 445 od 320 kolikor smo jih imeli še v letu 1965. Z zgraditvijo novih modernih zidanih delavskih domov v Ravnah, Mariboru, Celju, Kopru in na Jesenicah so se naši delavci preselili iz lesenih provizorijev. Tako je ostalo v barakah le še ena tretjina vseh razpoložljivih ležišč. Pred približno 4 leti jih je bilo še 68 % od skupnih kapacitet nastanitve.

Največje število prosilcev za stanovanja se je rešilo s posojili iz sredstev podjetja. Medtem ko je bilo leta 1965 180 koristnikov posojila, je letos že preseglo to število 400 koristnikov. Skupni znesek, s katerim so udeleženi s posojilom pri gradnji svojega stanovanja, pa znaša 714 milijonov 430 tisoč starih dinarjev, z letošnjimi sredstvi vred in posojilom pri banki na račun obročnih sredstev podjetja. Število koristnikov posojil se je povečalo za 2,2-krat, znesek pa je porasel za nad 7-krat. Posojila so bila odobrena na dobo odplačila od 15 do 30 let.

Iz tega lahko sklepamo, da je bilo rešenih nad 300 primerov, kolikor jih je bilo po prispelih prošnjah še nerešenih v letu 1965 in da bi sedaj ne imeli več nobenega brez stanovanja. Ni potrebno posebej zatrjevati, da temu ni tako, saj nastajajo stalno nove potrebe. Mlajši si ustvarjajo družine, novi kadri vstopajo v podjetje — vse to terja nadaljnje reševanje tega perečega vprašanja. Lahko pa sklenemo, da se je prevalila situacija na bolje.

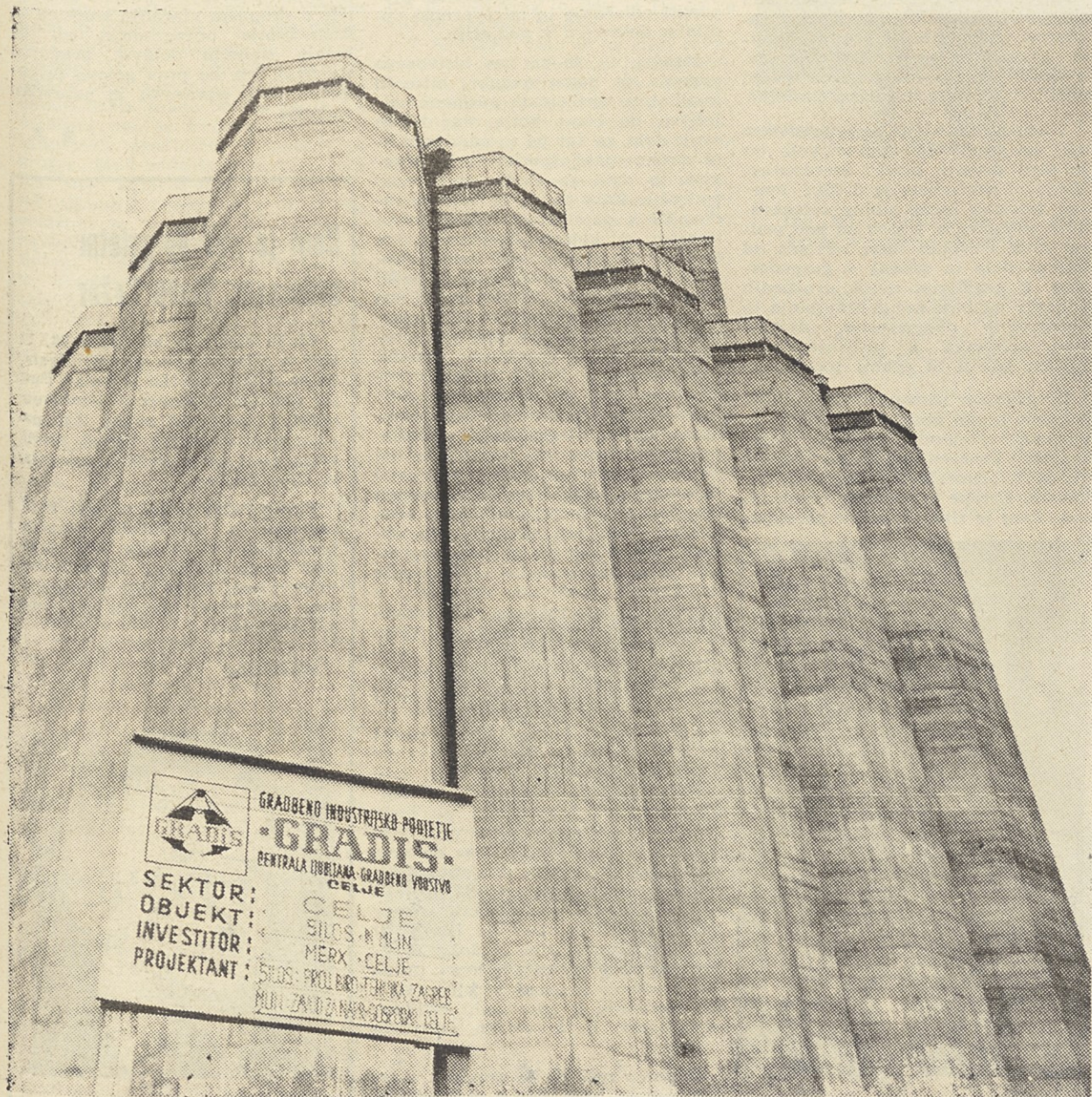
Ko je junija meseca leta 1967 delavski svet pregledal vlaganje sredstev v sklad skupne porabe in usklajeval razporeditev sredstev skladov, je ugotovil, da je bilo vlaganje sredstev v stanovanjsko gradnjo veliko hitreje, kot vlaganje v poslovne sklade za obratna sredstva in za investicije v stroje in druge delovne priprave. Da bi se uskladila razporeditev sredstev v namenski skladi, je sklenil, da se v bodoče uporabljajo za stanovanjsko gradnjo sredstva iz stanovanjskega prispevka od osebnih dohodkov in dela najemnin obstoječih stanovanj. Le v izjemnih primerih naj enote iz sklada skupne porabe in doseženega dohodka vlagajo sredstva v stanovanja. Na ta način bomo dosegli, da se bo zboljšalo stanje poslovnega sklada in bo možno pojačati materialno osnovo, ki je podlaga za doseganje boljšega poslovnega uspeha, hkrati pa tudi lažje reševati življenjski standard naših delavcev.

Da bi se uredilo reševanje stanovanjske zgraditve za nove člane kolektiva, je delavski svet februarja 1968. leta sprejel novi pravilnik, s katerim je določil postopek financiranja in dodeljevanja stanovanj ter odobravanja posojil za stanovanjsko gradnjo. Pravilnik predvideva tudi, da se mora stanovanjska gradnja reševati po vnaprej sprejetem dolgoročnem programu. Na tej podlagi je delavski svet junija lani tudi sprejel program financiranja za dobo štirih let. Ta program je bil lani v celoti izpolnjen in tudi letos gre dejansko financiranje v korak s programom. Lahko pričakujemo, da bo tako tudi v bodoče, če bo kolektiv sodeloval pri tem kot doslej. Priporočilo delavskega sveta, katerega je dal že 1967. leta, je potrebno še naprej upoštevati, da bo reševanje stanovanjskega vprašanja skladno z načrti podjetja in potrebami za vlaganje sredstev v poslovni sklad.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Vabimo vas v Poreč, prijetno se boste počutili

Zitni silosi v Celju

Konjunktura in pogled naprej

Ali lahko že v bližnji prihodnosti pričakujemo ponovno zmanjšanje investicij v gradbeni stroki?

Ni dvoma, da je leto 1969 za gradbeništvo kar »plodno« — če s to besedo razumemo polno zaposlenost gradbenih kapacitet, tako v naši ožji kot v širši domovini. Na vseh koncih in krajih so raztresena večja in manjša gradbišča, iz temeljev rastejo novi industrijski in stanovanjski objekti, hoteli, skladišča, upravna poslopja, šole, zdravstveni objekti, ceste, mostovi, turistične zgradbe in še mnogi drugi objekti. Lahko rečemo, da imajo skoraj vsi kolektivi še kar dovolj dela, tako v Sloveniji kot tudi v drugih republikah in seveda precej podjetij tudi v tujini. Skratka, ni pretirano, če govorimo v letošnjem letu o dobri konjunkturi za vse in vsa, kogar, za »velike in male«, za »dobre in slabe« proizvajalce.

Seveda pa razmeroma dobra zaposlenost še ni tisto, kar bi si želeli v našem gradbeništvi in gospodarstvu sploh. To, kar imamo letos, je pravzaprav le polovična »zlata medalja«: »zlata« je namreč le ena plat. Druga je kar precej slabše kakovosti — lahko bi kar rekli, da je železna ali pa iz še manj vredne kovine. »Zlata« plat medalje je v tem, da vsi še kar dobro delajo, da so kolikor toliko zadovoljni, nihče se ne upira in godrnja, nimamo štrajkov — z eno besedo — v hiši je blažen mir. Druga plat, tista »železna«, pa nam pokaže, da investitorji nimajo vselej in povsod dovolj denarja, da plačujejo situacije z večjimi ali manjšimi zamudami in da so vsi skupaj dolžni gradbenim podjetjem cele gore denarja. Vemo tudi, da marsikateri investitor izsiljuje gradbince in jih večkrat kar uspešno spravi »na kolena«. Tudi dejstvo, da gradbena podjetja marsikje zelo širokogrudno kreditirajo investitorje, sodi med tiste negativne postavke, ki jih lahko zapišemo na »železni strani medalje«. Dalje: nobena skrivnost ni, da večina gradbenih podjetij pri nas dela z minimalno profitno stopnjo in da so celo v dobrih gradbenih podjetjih morali precej »nagristi« svojo osnovo — svoje sklade. In lahko bi naštevali še in še: še vedno slabo in v naglici pripravljeni projekti, ki otežujejo solidno pripravo dela, slabosti v kadrovski politiki in nagrajevanju, še vedno dokaj skromni rezultati v raznih oblikah kooperacijskega sodelovanja, in tako dalje in tako dalje.

Ceprav trenutna situacija v gradbeništvi sploh ni takšna, da bi se morali v obupu prijeti za glavo, pa nam pogled v prihodnost vendarle mora vzbuditi določene pomisleke. Predvsem nam morajo vzbuditi zaskrbljenost številni pojavi, kot so na primer vedno slabša plačilna sposobnost investitorjev, nenehno in nezadržno naraščanje cen gradbenega materiala, zemljišč, komunalnih storitev in še nekaterih postavk, zelo nizka profitna stopnja v gradbeni dejavnosti, vedno skromnejša sredstva gradbenih podjetij za modernizacijo in tako naprej. Seveda takšne pojave opazamo ne samo v gradbeni panogi, marveč tudi v nekaterih drugih gospodarskih vejah in v našem gospodarstvu sploh. Zato že slišimo glasove, če bomo tako lahko jadrali še kar naprej in naprej, skratka, če bomo lahko imeli tudi v letu 1970 in še pozneje v gradbeništvi podobno konjunkturo (polno zaposlenost), ki pa jo hkrati spremlja številni negativni pojavi in gibanja, ki v bistvu peljejo gradbeno panogo navzdol, v stagnacijo in celo v nazadovanje.

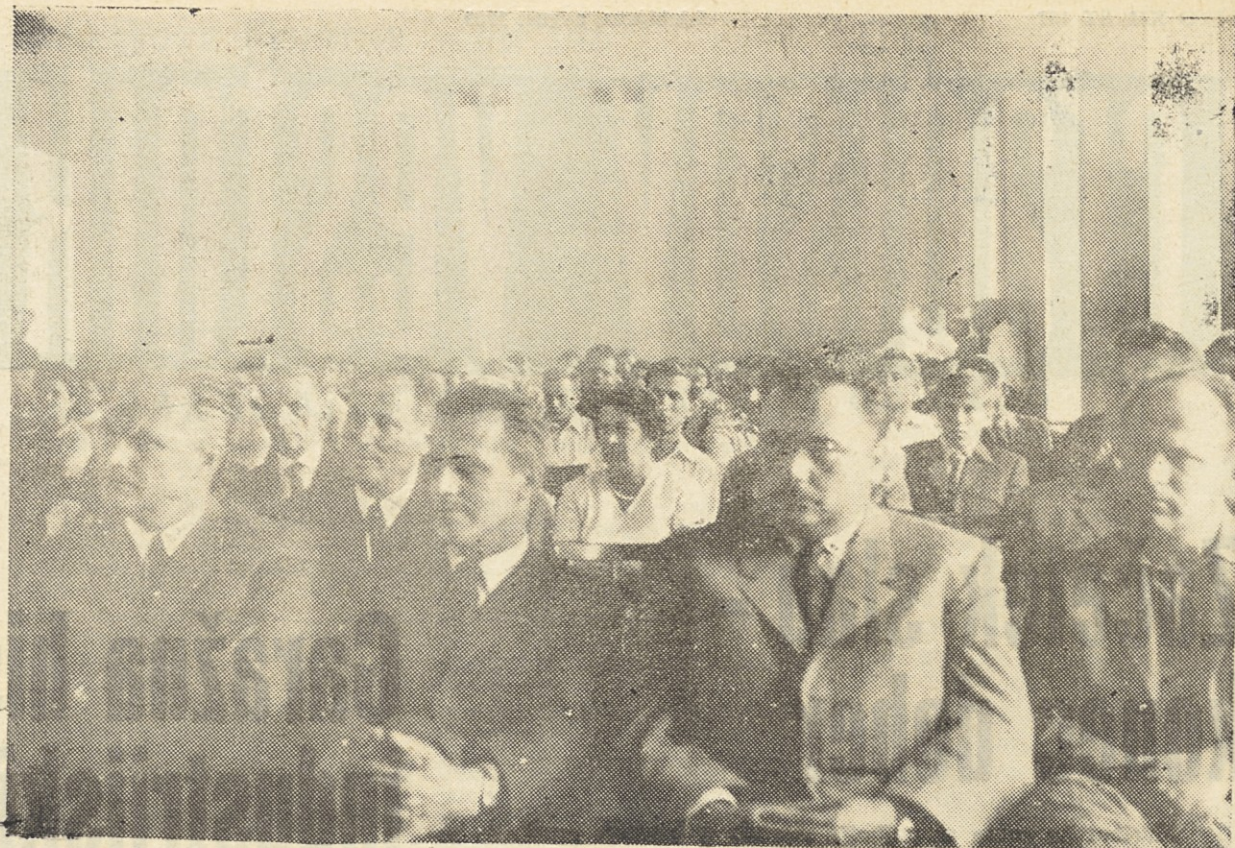
Vsekakor ni niti lahko niti hvaležno biti prerok, zato tudi v tem sestavku ne želimo biti kakor koli »preroški«. Vendar pa vemo, da so na omenjene negativne pojave pred kratkim opozarjali v najvišjih organih, med drugim tudi v republiški skupščini. Kakšni ukrepi bodo potrebni — bodisi v zveznem bodisi v republiškem merilu — (in kdaj lahko pričakujemo razne ukrepe) — trenutno ni mogoče predvideti. Bržkone pa v sedanjem »stilu« ne moremo jedrati še kar v nedogled, čeprav si tudi ne smemo delati utvar in računati, da lahko pride do bistvenih sprememb kar čez noč. Vsekakor pa ugotavljajo tako naši strokovnjaki kot najvišji politični organi, da kažejo številni pojavi v letošnjem letu na močno oživljanje inflacijskih gibanj. In kot vemo, je za inflacijo eno izmed dokaj znanih in preizkušenih zdravil tudi v tem, da čim bolj omejimo investicije, zlasti tiste, ki nam v proizvodni sferi ne dajejo tako otipljivih rezultatov, ki se torej dokaj počasi amortizirajo.

In kaj lahko pričakujemo od prihodnosti v našem podjetju in kako naj se pripravljamo na kakršna koli možna »presenečenja«, ki bi se utegnili pojaviti tudi v obliki restriktiv pri investicijah. Kot že omenjeno, bržkone ne moremo računati, da bi se stvari lahko kar čez noč bistveno in korenito spremenile, kajti takšni revolucionarni posegi bi lahko povzročili nadaljnje reperkusije in sprožili celo veržno reakcijo nezaželenih pojavov (znova povečanje brezposelnosti, stagnacijo osebnih dohodkov, nazadovanje družbenega in osebnega standarda itd. itd.). Kljub temu pa bi bilo napak, če bi si pred omenjenimi pojavi in slabostmi, ki so se zlasti letos pokazali v našem gospodarstvu, zapirali oči in se vdajali varljivim upom, češ, bo že kako — če bodo drugi splavali iz krize, bo tudi »Gradiš« prilezel na suho.

»Recepti« oziroma »zdravila« za precej bolezni, ki smo jih omenjali, so sicer v teoriji že dolgo znani in priznani, v praksi pa je precej težje priti do konkretnih pozitivnih rezultatov. Predvsem vemo, da bi tesnejše kooperacijsko sodelovanje, ki bi vodilo do prave delitve dela in specializacije, lahko v gradbeništvi dalo precej boljše rezultate v smeri višje produktivnosti dela. Toda o tem že precej časa samo govorimo, rezultat pa so celo v treh znanih slovenskih grupacijah (GIPOSS, IMOS, GAST) še vedno bolj ali manj skromni, čeprav ne gre zanikati in prezreti vsaj pozitivnega pojava, da je do združevanja sil vendarle prišlo. Vsekakor pa bi boljše organizirano gradbeništvo s sodobnejšo organizacijo dela in smotnejšim izkoriščanjem vseh kapacitet lažje našlo skupen jezik z investitorji. Tako pa mnogi investitorji, ki prav dobro vedo, kako močno so si »slovenski gradbinci« v laseh, zelo spretno izkoriščajo neenotno gradbeno fronto in razprtije med podjetji. In če dodamo še najrazličnejše »županske intervencije«, še vedno pogoste pojave »kamikadzejev« na licitacijah in druge zadeve, potem ni nič čudnega, da skladi gradbenih kolektivov vse bolj hirajo, da so novi moderni gradbeni stroji na naših gradbiščih bolj redek pojav in da vse to skupaj res ne odpira gradbeni panogi svetle perspektive.

Vsekakor bo treba tudi v našem podjetju budno spremljati omenjene in še druge pojave tako na »gradbenem tržišču« kot v gospodarstvu sploh, da nas ne bi karkoli presenetilo. Zlasti je pomembno, da bomo našli čim boljše poslovne odnose s perspektivnimi in solidnimi investitorji, ki nas bodo cenili kot sposobnega proizvajalca in hkrati tudi kot poslovnega partnerja, ki mora za pošteno opravljeno delo dobiti tudi takojšnjo pošteno plačilo. Nadaljnja naša nenehna skrb mora tudi v prihodnje veljati izpopolnjevanju organizacije dela in vzgoji kadrov, nič manj pa nabavi sodobnih gradbenih strojev, s katerimi bomo lahko še bolj dvignili delovno produktivnost in si tako zagotovili obstoj v konkurenčnem boju doma in v tujini. Spričo skromnih sredstev se bo morda treba odreči tej ali oni stvari, toda zavedati se moramo, da brez sposobnih kadrov in moderne mehanizacije tudi za nas ni trajne perspektive.

P

S svečane proslave 50-letnice ZK — na proslavi je bil navzoč tudi predsednik delavskega sveta podjetja Janez Kuštrin in sekretar podjetja Rajko Zupančič

»Dan obratov« (trojni jubilej ljubljanskih enot)

Mnogim svečanim proslavam ob 50-letnici Zveze komunistov Jugoslavije so se pridružili tudi naši obrati v Ljubljani.

Proslavo so organizirali kovinski obrati, strojno prometni obrat ter obrat gradbenih polizdelkov. Svečana proslava, vezana z bogatim kulturno-umetniškim programom je bila v domu »Maksa Perca« v Ljubljani. Slavnostni govor na proslavi je imel Vlado Osolnik, kulturno-umetniški program pa so izvajali pevci, vokalni kvartet »Gorenjci«, član SNS gledališča Janez Rohaček, ob tej slovesnosti so bivšim borcem in internirancem razdelili 38 knjižnih nagrad.

Po proslavi je bilo za vse udeležence organizirano svečano kosilo. Za dobro voljo pa je skrbel ing. Boris Vede s svojimi fanti.

Proslava v veliki dvorani doma »Maksa Perca« je imela trojni pomen, proslava 50-letnice ZKJ, 20-letnica centralnih obratov in 14 obletnica ostanovitve obrata OGP. Vse to so združili v skupno proslavo »dan obratov«. Pravijo, da bodo dan obratov ljubljanskega področja praznovali vsako leto. Na proslavi je bilo navzočih nekaj nad 300 delavcev. V nadaljevanju objavljamo nekaj misli iz referata tovariša Osolnika.

V uvodnih besedah se je predvsem oprl na sistem samoupravljanja ter je med drugim dejal: Samoupravljanje ni parcializacija družbe, marveč sredstvo njene stalne demokratične integracije. Uspeh na tem področju je v veliki meri odvisen od našega dela in gibanj v gospodarstvu. Z graditvijo novih družbenih odnosov na bazi samoupravljanja in neposredne demokracije, dajemo svoj prispevek k izkušnjam ter splošni teoriji in praksi socializma.

Z razvojem samoupravnega sistema smo uspeli doseči hiter razvoj in globoke ekonomsko-socialne spremembe. Dosežen ekonomski razvoj pa je v primerjavi z razvitimi državami Evrope in sveta še vedno nizek. Zanj je zlasti značilno zaostaja.

Tako, proslava je končana

nje tehnične strukture in relativno še vedno nezadostna vključitev v mednarodno delitev dela. Za naše gospodarstvo so značilne močne težnje po oblasti menažerjev, medtem ko danes najnaprednejše dežele iščejo načine in sisteme, da bi omogočile navadnemu delavcu sodelovanje pri upravljanju; pri nas nasprotno zbujajo začudenje, mnenje nekaterih upravljalcev, da so pripravljeni prepuštili odločanje in odgovornost vodilnim delavcem v podjetjih.

Menim, da je za nas bistvenega pomena, da bomo sposobni hitro in kvalitetno sprejemati poslovne odločitve, da bomo bolj organizirali svoje delo, za kar pa so nam potrebni strokovnjaki, specialisti za organizacijo dela za vsako posamezno področje. Zato pa se ne smemo zadovoljiti s primitivnim samoupravljanjem, v katerem vzamemo kot idealno vse, kar rečejo samoupravljalci, ne glede na to, kako so prišli do svoje odločitve. Doslej se pri nas nismo veliko ukvarjali z organizacijo podjetja. Tam pa, kjer so v pročiščevanju tega vprašanja naredili prve korake, se kažejo že lepi uspehi. Prav tako bi morali strokovno in znanstveno proučevati tudi samoupravljanje. Organizacija samoupravljanja mora biti postavljena kot sistem, v katerem bodo pristojnosti delavskega sveta, odborov in komisij rezultat strokovne analize o tem, kakšna mora biti samoupravna delitev dela. V tej pa je treba zagotoviti hitro sprejemanje in izvajanje učinkovitih poslovnih odločitev, v katerih bo zagotovljena tako odgovornost strokovnjakov kot tudi vpliv delavcev.

Energično moramo onemogočiti pridobivanje dohodka, ki ne temelji na delovnih uspehih, istočasno pa povečati ekonomsko zainteresiranost tako posameznika kot kolektiva za stalni dvig produktivnosti dela. Zato morajo biti v sistemu delitve dohodka vgrajeni elementi, ki ne bodo vodili k uravnilovski, temveč bodo stimulirali učinkovitost pomena organizacije oziroma podjetja. Večji dohodek, večja akumulacija in večji osebni dohodki morajo biti smoter vsakega delavca. Delovni ljudje, ki ustvarjajo materialne in druge družbene vrednosti, morajo imeti občutek družbene varnosti, ki jih bo stalno spodbujal k razvijanju njihovih sposobnosti in k večjim delovnim uspehom.

Moramo reči, da je proslava v celoti uspela, zato lahko organizatorjem samo čestitamo.

C

Doslej v standard že štiri milijarde starih dinarjev

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ce je bilo kritično stanje nastanitve naših delavcev v delavskih naseljih skoraj v vseh krajih, kjer so sedeži naših enot, se je razmeroma v kratkem času zelo popravilo. Ostal pa je še težak problem nastanitve na ljubljanskem področju, kjer dela od 900 do 1500 naših delavcev. Reševala so se družinska stanovanja in jih je lepo število članov kolektiva na tem področju v novih stanovanjih. Pri tem pa se še ni pristopilo k likvidaciji lesenih provizorijev in jih zamenjalo za zidan delavski dom. Na tem področju sta dva zidana doma, v katerih je 417 ležišč. V lesenih barakah pa prebiva 440 delavcev. Objekti so že močno dotrajani, saj je bilo naselje postavljeno pred 12 leti. Pokrenjeno je sedaj, da se čimprej zberejo sredstva in zgradijo postopoma zidane zgradbe s primernim standardom in tako v najkrajšem času zamenjajo dotrajane lesene provizorije. Organi upravljanja enot na ljubljanskem področju so že sklepali in bodo pravilno usmerili sredstva za financiranje novega delavskega doma. Potrebno bo, da se vsi kolektivni enot na ljubljanskem področju solidarno dogovorijo o skupnem vlaganju sredstev za financiranje novogradnje, pa bo kmalu sleherni delavec primerno stanoval, kar bo prav gotovo pripomoglo večji storilnosti in napredku podjetja.

R. Z.

Umrl je naš dolgoletni sodelavec Vinko Požar

Vinko Požar je bil rojen 16. 1. 1899 v Slogonskem pri Brezicah. Ni še dolgo tega, ko je »ata« Požar obhajal 70-letnico in istočasno odšel v zasluženi pokoj. Zal pa pokojnine ni dolgo užival, kajti kruta smrt ga je prehitro iztrgala iz naše sredine.

Vinko Požar je bil od leta 1948 zaposlen v Kovinskih obratih Ljubljana, oz. je leta 1950 prevzel mesto glavnega skladiščnika in ekonoma. Bil je večkrat nagrajen, pohvaljen, skratka vsi smo ga imeli radi.

Slava mu!

Vinko Požar

Gradisova skupina z gradbišča Banke in stanovanjskih objektov v Agedabiji — Libija

Oj, da bi Sava tekla skozi Agedabijo

Inženir Milan Arnež, dolgoletni sodelavec, »Gradisovega vestnika«, je iz Libije prispel na letni dopust.

Slab urednik bi bil, če ne bi izkoristil to priložnost. Prosil sem ga, da nam naj kaj več pove o delu in življenju naših delavcev v Libiji. Inženir Arnež se je vabilu rad odzval, oziroma me je že presenetil s člankom, ki ga v celoti objavljamo.

S kolegom ing. Milošem Križajem nisva bila obveščena o prihodu Gradisovcev v Libijo. O tem sva izvedela iz drugih virov. Zato ni čudno, da sva se tega dne znašla skupaj z njegovo družinico med čakajočimi na benghazijskem letališču Benina. Končno si po večletnem bivanju v tujini zaželiš seči v roko delavcem iz domačega podjetja in izmenjati z njimi novice o tem in onem.

Letalo AA je do minute točno prispelo ob napovedni tretji uri popoldne (po libijskem času) na vzletno stezo in nato pripeljalo švoje potnike in nato pripeljalo švoje potnike v bližino letališkega poslopja. V množici, ki se je napotila nato iz aviona proti poslopju, sva z Milošem kmalu našla znane obraze fantov, s katerimi smo se srečavali ali delali skupaj na gradbiščih v Opatiji in drugje. Med zadnjimi sta bila tudi ing. Silvo Erjavec in delovodja Lisjak. Obvezna procedura z libijskimi oblastmi se je vlekla po tukajšnji navadi dalje, kot smo jo vajeni v Evropi. Vendar smo si konec koncev le krepko stisnili roke z vsemi našimi, ki so bili presenečeni, da so našli dva primerka Gradisovcev že v Libiji. Tretji, tov. Aco Zorko, je bil žal odsoten iz opravičenih razlogov, ker je 1000 km iz Tripolija do Benine le malo preveč.

Prve njihove besede so bile: »Saj je v Ljubljani bolj vroče, kot pa tu«. Res, prav prijeten vtis, ko ugotoviš glede na svoje pričakovanje prav nasprotno. Tiste dni smo imeli zmerno temperaturo, nekaj okrog 30°C in se je afriški kontinent novim priletkom pokazal v najprijetnejši luči. Seveda je bilo potem izpraševanja o tem in onem na kopico. Vsakdo je prišel v Libijo z mešanimi občutki, polnih dvomov in vprašanj in ni čudno, da si je hotel takoj priti z njimi na čisto.

Ob dobri organizaciji Slovenijaceste so se fantje nato odpeljali z avtomobili proti svojemu novemu delovišču — 162 km oddaljeni Agedabiji, kjer naj bi v sodelovanju s Slovenijacestami gradili poslopje nove banke.

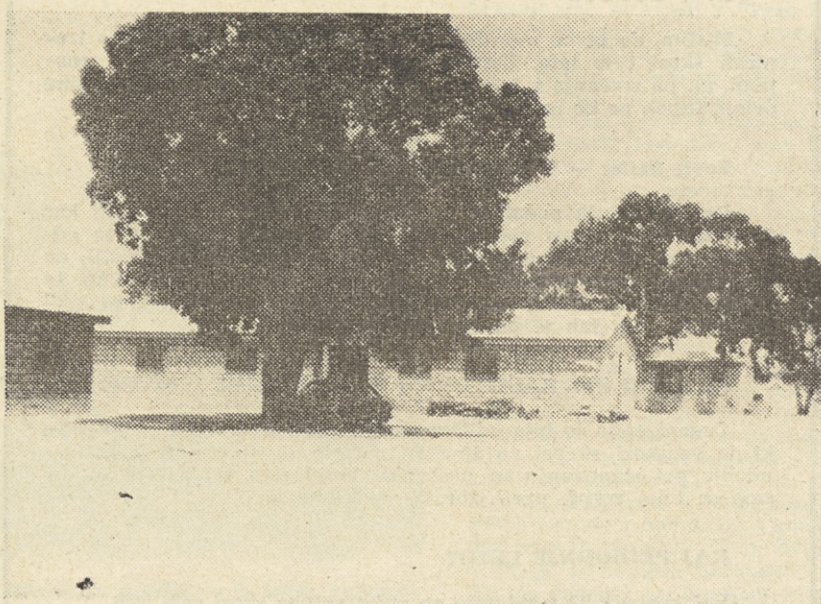
Gradbišče v bližini puščave

Obljubo, ki sva jo z Milošem dala našim fantom na letališču, da jih bova čimprej obiskala, sva izpolnila zadnji pelek v juniju. Vreme je bilo kot naročeno za daljšo pot — oblačno s hladnim vetrom celo z nekaj deževnimi kapljami vmes. Cesta od Agedabije je popolnoma nova, gradilo jo je jugoslovansko po-

slovno združenje Jugoinvest, v čigar sklopu so zastopane tudi Slovenijaceste. To je cesta, ki je dovolj široka, ravna in pregledna za vsa prehitavanja ter omogoča vsakemu tipu avtomobilov, da razvija na njej svojo maksimalno hitrost. Monotonost pokrajine razženejo sem in tja črede ali posamezne pasoeče se kamelle ali koze, beduinski šotori ali redka naselja. Čim bolj se bližajo Agedabiji, bolj občutiš bližino puščave. Veter je nosil pesek čez cesto kot pri nas sneg in sem in tja so ga bili že kar celi zameti.

V Agedabiji smo se na cesti ravno srečali z ing. Erjavcem in ing. Prihodom, namenjenima na vodstvo gradbišča. Ing. Erjavec se je presedel v naš avto in nas vodil do gradbišča banke, ki bi ga sicer težje našli. Namen našega obiska je bil predvsem, da spoznamo na kraju samem življenje naših fantov, njihove probleme in razpoloženje ter seveda delo samo.

V gradbiščni pisarni, ki je sicer nekoč bila last neke francoske firme, je bilo dovolj prijetno, ker je opremljena z air-condition sistemom, brez katerega se da tu težko živeti. Moji sobesedniki so bili ing. Silvo Erjavec ter delovodja Alojz Lisjak in Jože Tencer iz Slovenijaceste. Kakor mi je kolega Silvo povedal, obsega njihovo gradbišče skupno 5800 m² površin, pri čemer je vrednost del okrog 10 milijonov dinarjev. Grade poslopje banke in pa dva stanovanjska objekta za njene uslužbenke. Gradnja bo zahtevala vgraditev 1600 m³ betona. Stirietažna banka bo zaenkrat najvišji objekt v Agedabiji.

Del naselja v Agedabiji, kjer prebivajo naši delavci

Imela bo najzgodnejše klimatske naprave in dvoje dvigal. Čeprav bosta oba stanovanjska objekta samo trietažna, bosta kljub temu opremljena tudi z dvigalom in evropsko opremo. Projekt je izdelala italijanska firma in projektant je hkrati tudi nadzorni organ na gradbišču. Skeletni sistem je po tukajšnjih predpisih obvezen za vse vrste gradenj, pri čemer uporabljajo za polnilne stene betonske votlake. »Super« stropovi, ki so predvideni v vseh treh objektih, bodo uvoženi iz Italije, kakor tudi vse ostale materiale od velike količine marmorja, vrat in oken do zadnje svetilke. To je že običajen način, da projektant postavlja v projektu pogoj, da morajo biti vgrajeni le tisti materiali, ki

Ing. Silvo Erjavec in ing. Milan Arnež v naselju Agedabije

jih on predpiše. Tako so torej vedno predpisani materiali ali proizvodi onih dežel, v kateri so izdelani projekti. Ti se po svoji kvaliteti ne dajo primerjati s podobnimi za evropska gradbišča, ker so izdelani za tukajšnje prilike — preprosto, enostavno, s čim manj črtami in kotami, da ne bi zmedle eventualnih arabskih izvajalcev. Tako je gradnja v marsičem prepuščena iznajdljivosti in sposobnosti gradbiščnega vodstva.

Gradnja banke se je pričela v januarju in ko so naši fantje prispeli maja na gradbišče, so bili naprav-

ljeni izkopi in zabetonirano nekoliko temeljev. Mesec dni in pol kasneje pa se je na objektu že polagala armatura za ploščo nad pritlično etažo, vtem ko je bil v banki zabetoniran trezor in so tesarji postavljali opaž za zunanje obodne stene. Količina izvršenega dela bi bila še večja, če bi na gradbišču imeli žerjav, ki ga, kakor pravi ing. Erjavec, pričakujejo vsak dan z veliko nestrpnostjo. Ob dobrem planu organizacije dela bi ga bilo možno izkoristiti kratki za vse tri objekte.

Dokler pa žerjava ni, so primorani izvrševati vsa dela ročno. Edino mehanizacijo jim trenutno predstavlja skreper, s katerim upravlja Franc Kocjan (GV Ljubljana), in pa mešalec betona, za katerega skrbi Slavko Vušić (GV Maribor). Gramoz vozi iz separacije in ni prav nič poceni. Kubični meter cenenelega gramozu stane 3 Lf, dražji pa je celo po 4,50 Lf. Uporabljajo grški ali italijanski cement, prvi stane 7,50 Lf tona ter je marke 500, italijanski pa je po 13 Lf tona, ker je marke 750. Preizkusne kocke pošiljajo v Sirtu, kjer imajo Slovenijaceste svoj preizkusni laboratorij. Drugače pa si za preizkušnjo pomagajo na gradbišču še s sklerometrom. Dosedanji rezultati so bili vedno zadovoljivi.

Na gradbišču banke in stanovanjskih objektov je zaposlenih 28 naših in trije delavci Slovenijaceste, trije naši zidarji pa pomagajo Slovenijacestam na njihovem gradbišču bolnice. Pogoji dela so bili in zaenkrat so še vedno taki, da mora delati vsakdo glede na zahteve dela, ne glede na njihovo strokovno kvalifikacijo. Moram reči, da sem ravno zaradi tega dobil občutek, da je grupa naših gradisovcev v Agedabiji postala dobra, enotna celota, ker je morala skupno premagovati vse začetne težave pod vročim afriškim soncem. Tovarišstvo, doseženo v težavah, pa je vedno močno in trajno.

Pri 46° je že pošteno vroče

Če bi prišli naši fantje v Libijo meseca februarja, kakor je bilo prvotno predvidevano, bi imeli dovolj časa na postopno privajanje na tukajšnjo klimo. Tako pa so prišli ravno v obdobje pričetka poletne vročine in že četrty dan po svojem prihodu občutili na lastni koži tako imenovani gibli (južni vroči veter iz puščave), ki je dvignil temperaturo na 46°C v senci. Kot novice so si jih po libijskem stažu starejši malo privoščili s šalo češ, to ni gibli, ampak mrzel veter, ki piha z morske strani. »Ta pravi« je malo bolj vroč. Njihova šala se je nepričakovano preobrnila v resnico, ker je v prvih dneh junija zajel področje Cirenajke izredno vroč val, ki ga ne pomnijo že 20 let nazaj. Takrat se je temperatura v Agedabiji povzpela na 55°C v senci. »Ja«, pravi Djuro Hozjak, »termometru je prav lepo, ko stoji ves čas v senci, ampak mi pa moramo delati na soncu. Koliko je tam bilo temperature, pa nikjer ne piše.« Moral sem priznati, da ima Djuro popolnoma prav. No, na srečo je bila ta vročina res nekaj izrednega ter je trajala le pet dni. Na dan našega obiska pa je termometer kazal le 30°C. V dneh tega hudega giblija so si pomagali na ta način, da so med delom skočili izmenoma vsake toliko časa pod prho in nato nadaljevali z delom. Delovodja Lisjak mi je naročil, naj poudarim, da prhe fantje niso zlorabljali na ta način, da bi se mudili pod njo predolgo časa in da so kljub vročini marljivo opravljali svoja dela. Djurj pa prha ni zadoščala in je našel nek vodnjak, v katerem se je hladil potopljen do vratu v mlačni vodi.

»Oj, da bi Sava tekla skozi Agedabijo,« so v zboru vzdihnili tesarji. Fantje namreč najbolj pogrešajo našo hladno, dobro vodo. Sicer pa, kdo je v Afriki ne? Tukajšnja ima slan priokus in jim je iz zdravstvenih vzrokov prepovedano njeno pitje. Da si utešijo žejo, dobivajo redno iz menze čaj ali pa si kupujejo sami libijsko mineralno vodo Bengašir. Kakor mi je kasneje povedal glavni kuhar tovariš Maršič, morajo zato dnevno skuhati do 200 litrov čaja, v vročih dneh pa celo 500 litrov.

Hrana je odlična

Naši fantje stanujejo v naselju Slovenijaceste pri gradbišču bolnice, ki leži tik pred vstopom v mesto iz benghazijske smeri. Barake so zidane iz blokov naravnega kamena, ki ga tu režejo kot pri nas šoto in ima že staro libijsko gradbeno tradicijo. V ličnih sobah spe 3—4 delavci skupaj, posebno je nameščena menza in posebno objekt s sanitarijami, prhami in umivalnico. Za hrano niso mogli najti besed, s katerimi bi jo lahko pohvalili. Tudi sam sem se prepričal o resničnosti njihove

hvale. Tisti dan so imeli za kosilo zelenjavno juho, govedino z omako in praženim krompirjem ter zeleno solato. »Moram skrbeti, da dobe dovolj kalorij in da je hrana čim bolj domača«, mi je pojasnil tov. Maršič. »Če bi jim kuhali samo tekočo hrano, bi kmalu oslabili.« Da, fantom hrana kljub vročini tekne, se na nekaterih že pozna, saj tudi obroki niso omejeni in jih dobe, kolikor jih žele. Ker je gradbišče banke oddaljeno od menze dobra 2 km, jih opoldne in zvečer vedno prevažajo s kombijem na kosilo oz. večerjo.

Delovni čas traja od 7. ure do 18. ure z vmesnim enournim prostim časom za kosilo in kratek počitek. Nedelje so sicer dela prost dan, vendar pa se morajo večsini fantje odreči tudi temu počitku, kakor pač zahteva delo. Vsakdo mora opraviti minimalno 250 delovnih ur na mesec. Čas prek 7 ur rednega dela na dan se šteje v nadurno delo, za katerega dobe 20% od svoje osnovne plače. Polkvalificirani dobe 35 piastrov (1 pst = 0,35 din), kvalificirani 40 pst in visoko kvalificirani 45 piastrov za uro. Za hrano in stanovanje plačujejo 20 Lf, drugo pa je fantom čisti devizni prihranek. Seveda si vzamejo sem in tja akontacijo 5—10 Lf za osebne potrebe in pijačo. Na srečo v vsej Agedabiji ne prodajajo nikjer niti piva niti drugih močnejših alkoholnih pijač in so tako fantje hočeš nočeš vključeni v ligi antialkoholikov. Alkohol in vročina pa ne gresta dobro skupaj, kar je že modri Mohamed povedal v koranu svojim sovornikom.

V svojem prostem času si operejo svoje osebno perilo, ki ga pa v teh dneh ni dosti. Ruhe in drugo posteljno perilo perejo v organizaciji Slovenijaceste v Benghaziju.

Pozdrav kolektivu

Ko smo hodili po gradbišču in obšli grupo, smo povsod naleteli na vedro razpoloženje in šalo. Tako je tudi prav, ker se na ta način najlažje prenašajo težave. V železokrivnici smo zmotili pri delu Mustafa Deniča (GV Ljubljana), Ismaila Amidžića (GV Celje) in Nedja Perića (GV Jesenice). Pomagala sta jim še Laza Jakišič in Dragoljub Perković. Tovariš Perić mi je naročil, naj napišem, da pozdravlja kolektiv gradbenega vodstva Jesenice, posebno pa železokrivce. Tovariš Denič pozdravlja kolektiv iz Ljubljane, toplo pa se zahvaljuje tov. Grilcu za vse. Ko je prispelo v maju letalo AA, je med priletki najbolj izstopal fant s kitaro in beatles frizuro. Sam pri sebi sem si takrat mislil, da ta ne bo dolgo ostala na njegovih glavi. Ob sedanjem obisku sem povprašal po njem in kmalu so mi fantje med smehom pokazali na Dragoljuba Perkovića, ki je bil kar nekam sramežljiv. Kitara mu je še vedno pri roki in zvečer zaigra sebi in drugim melodije domačih pesmi. Od las pa se je res kmalu poslovil, ker mu je tako prijetnejše zaradi vročine.

Tesarji so ravno pripravljali opaž za obodne betonske stene banke. Njihov vodja Anton Bermanec (GV Ljubljana okolica) in tudi drugi, ki so ga dopolnjevali z besedami, so se pritoževali, da se jim blejske opažne plošče in drugi les zaradi vročine krivi in poka. Zato je težko izdelati prav ravno in gladko površino sten. »Vroče je res, zlasti sedaj, ko smo v pritlični etaži. Komaj čakamo, da zlezemo za etažo ali dve višje in bo tako vsaj malo potegnili veter.« Tovariš Matjašič iz Maribora pozdravlja ves kolektiv, ženi pa naroča, naj mu bolj pogosto piše, drugače se ne bo peljala v Taunusu. Vendar je to rekel bolj za šalo, kot pa je mislil zares, saj so se mu oči ob tem prav hudomušno svetile.

Tako smo se postopoma seznanili z vsemi gradisovci, ki grade v Agedabiji ter na koncu po stari navadi napravili še skupinski posnetek. Bil je ravno čas kosila in zato je nato prišel po naše delavce kombi, da jih je odpeljal v menzo naselja. Z ing. Erjavcem pa smo popoldne v pisarni vodstva naselja pri novogradnji bolnice razpredali še o tem in onem. Mimogrede je omenil, da je bil ravno tega dne pri njih nadzorni inženir. Le-ta je pohvalil izredno kvaliteto dosedanjega dela in želja naših je, da bi to njegovo mnenje ostalo do konca gradnje enako. Nobenega dvoma ni, da si bodo naši fantje prizadevali obdržati doseženi renome.

Vsi gradisovci iz Agedabije so nam ob slovesu naročili, naj sporočimo celotnemu kolektivu, posebno pa še gradbenim vodstvom, iz katerih so se zbrali, prav priščne pozdrave. Tovarišu uredniku pa prošnjo, naj jim redno mesečno po letalski pošti pošilja naš list, ki jim predstavlja trenutno edino vez z domačim kolektivom v domovini. Upam, da tej njihovi prošnji ne bo težko ugoditi, kajne?

Kdorkoli pa bi jim želel pisati, naj jim piše na naslov: Slovenija ceste — »Gradis« P. O. Box 11-Agedabia — Libija.

Ing. M. A.

ŠIG 1969

(Velik športni dogodek gradbircev Slovenije je končan)

Gostitelj ŠIG 1969 je bila letos zelena Stajerska, ki je v svojem gostoljubnem Mariboru sprejela športnike iz 38 slovenskih gradbenih podjetij. Pokrovitelj letošnjih športnih iger je bilo gradbeno podjetje »Konstruktor« iz Maribora. Organizacija ŠIG-1969 je bila brezhibna.

Srečanje v Mariboru je bil ponoven praznik gradbincev Slovenije.

Cepprav nismo dosegli prvo mesto, smo z borbenostjo naših športnikov lahko zadovoljni. Janžekoviču vse priznanje.

Za gradisove športnike je prevzelo skrb naše gradbeno vodstvo Maribor, ki je poskrbelo za nas z obilno in okusno hrano in prenočišči v samostojnih domovih. Ob tej priložnosti se športniki ponovno zahvaljujemo upravi gradbenega vodstva, posebno pa še tov. Janžekoviču, ki je tako požrtvovalno izvedel organizacijo, kljub slabemu zdravstvenemu stanju. Seveda pri tem ne smemo pozabiti osebja v »belih haljah«, ki je pokazalo, kako se z dobro voljo lahko na 60 ljudi v rekordnem času.

Ko smo se v petek popoldne peljali s Kompasovim avtobusom proti Mariboru, smo bili vsi dobre volje, saj smo imeli skrito željo, da bi zopet osvojili prvo mesto ter s tem dobili v trajno last pokal republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev, kateri je bil že dvakrat v naših rokah. S tem pa bi tudi zadostili zaupanju vseh, ki so nam omogočili udeležbo na teh tradicionalnih tekmah. V slavnosti paradi, ki je bila na velikem stadionu, so izstopali »rdeči gradisovci« s svojim paradnim korakom. Ker smo bili lankoletni prvaki, se je na čelu kolone blestel naš sindikalni prapor. Slavnosti otvoritvi je prisostvoval tudi delegat zahodnonemškega mesta Marburg an der Lahn, ki je v teh dneh sklepal tesno prijateljstvo s slovenskim Mariborom.

V soboto dopoldne je kaj lepo kazalo za prvo mesto »gradisovcev«. Vsi rezultati so bili nam v prid. Ko pa so se popoldne nagrmadili črni oblaki nad Pohorjem ter se je tu in tam slišalo grmenje možnarjev, ki so razstreljevali oblake, da toča ne bi uničila težko pridobljenega pridelka, takrat pa je tudi sreča Gradisovim športnikom obrnila hrbet. Ekipa balinarjev je morala prekineti tekmovalstvo zaradi neurja ter se

je za njih tekmovalstvo podaljšalo še v nedeljo dopoldan. Cepprav so naši balinarji v soboto zvečer, ko je bilo prijateljsko srečanje vseh udeležencev ŠIG, solidno odšli na počitek, jim je »mali balinček« drugi dan le ponagajal ter dal prednost naši konkurenci — celjskemu »Ingradu«.

Prav tako niso imeli sreče naši kegljači, ki bi morda z nekaj več truda osvojili boljše mesto. Enako se je godilo tudi odbojkašem, šahistom in nogometašem, kateri so sicer igrali požrtvovalno, vendar jim je »enajstmetrovka« zatresla našo mrežo.

V koš pa se niso dale naše kegljačice, ki so osvojile prvo mesto in pa moška ekipa namiznega tenisa, ki so prav tako osvojili prvo mesto. Presenetili so nas tudi Gradisovi strelci, saj je moška in ženska ekipa zasedla častno drugo mesto, kar je izmed tako velikega števila tekmovalcev zares velik uspeh.

Torej kolektiv, kar brez strahu, pri Gradisu imamo dobre strelce! Ko smo v nedeljo opoldne sprejemali pokal Biroja za gradbeništvo za pribojeno »drugo mesto« v skupnem plasmaju, smo brez zavisti čestitali tudi prvoplasiranemu »Ingradu«, ki se je res požrtvovalno boril ter si je tudi prvo mesto zaslužil.

Zaključno kosilo je bilo seveda zopet od strani naših gradisovcev v Mariboru. Po »težkem« kosilu smo pili še iz priborjenega pokala, se zahvalili gostoljubnim Stajercem in se odpeljali proti beli Ljubljani.

Veseli smo uspeha, ki smo ga dosegli, še bolj pa smo veseli, da so naši športniki s svojo disciplino in požrtvovalnostjo dali popoln zgled naše enotnosti, kar pa je bistveno pri tako velikem podjetju kot je »Gradis«.

N. P.

Lepa so dekleta v narodnih nošah — ŠIG 1969

Kaj pravijo naši tekmovalci?

Le najbližnje smo vprašali, kaj mislijo o letošnjih športnih igrah gradbincev. O organizaciji so se vsi pohvalno izrazili, sicer pogledimo kaj pravijo sami.

Ing. Janez Pogačnik — ČE HOČEŠ DOSEČI USPEH — MORAS TUDI NEKAJ ŽRTVOVATI

Letošnji končni vrstni red (1. Ingrad; 2. »Gradis«) je vzbudil v okviru našega podjetja kaj različne komentarje. Večina ljudi meni, da je letošnji končni vrstni red neuspeh za naše podjetje. Osebnostem sem prepričan, da je ob danih pogojih to največ, kar smo lahko trenutno pričakovali od ekipe, ki nas je zastopala v Mariboru. Že nekaj let nazaj so tekmovalci v posameznih disciplinah vedno bolj izenačena, kvaliteta v poprečju pa močno raste. Minili so časi absolutnih favoritov in sedaj tudi množičen nastop — sodelovanje v vseh panogah tekmovalstva zagotavlja končne zmage. Ni naključje, da je Ingrad prvi. Da nekaj dosežeš, moraš pač nekaj žrtvovati. Pri tem ne mislim toliko na finančna sredstva, ki so seveda tudi potrebna, kot aktivno gojenje športa prek celega leta. Le z rednim tekmovalstvom si tekmovalci pridobijo tiste lastnosti, ki jih za boljše uvrstitve v izenačeni konkurenci potrebuje — to je zbranost ali rutina, kakor že hočete.

IN KAKO JE PRI NAS?

Lahko trdim, da razen nekaj izjem vsi drugi nimajo rednega stika s športom skozi vse leto, v zadnjem mesecu pred igrami pa se ne da nadoknaditi zamujeno. Ni mi sicer dobro znano, kako je s športnim udejstvovanjem po posameznih enotah, vendar v večini primerov naše ekipe ne nastopajo med letom na raznih tekmovalstvih. Torej pravo nasprotje Ingradu, ko poleg internih tekmovalcev vse njihove ekipe redno nastopajo prek celega leta, kar se jasno kaže v letošnjem uspehu. Ingrad omerjam pač zato, ker so mi kot letošnji zmagovalci najbolj pri roki, vendar so za nami ekipe, ki so v zadnjih letih vidno napredovale in nam bodo v prihodnjih letih še bolj konkurirale za boljša mesta (Salonič, IMP itd.). Verjetno mi boste očitali črnogledost, vendar menim, da se z dosedanjim načinom dela na športnem področju ne da več zmagovati na ŠIG. Prav zanimivo bi bilo primerjati, kakšno je športno udejstvovanje po naših enotah in to tisto množično, po drugi strani pa tudi kaj je bilo storjenega za kvaliteto v minulem obdobju. Prepričan sem, da se po podrobni analizi ne bo več govorilo o neuspehu na ŠIG, pač pa kvečjemu o uspehu. Vse je relativno!

Dora Klemenčič — NASTOPILO SMO V NOVIH DRESIH

Na končni rezultat ne gledam porazno — pri športu je vedno tako — nekdo mora zmagati, prav gotovo pa zmaga pripada tistemu, ki je skozi celo leto sistematično treniral. Lahko bi bili boljši, končno je tudi 2. mesto zadovoljiv uspeh.

Letos smo se v svečani povorki kar dobro odrezali. Nastopili smo v novih dresih. Prav gotovo je to zasluga organov upravljanja in razumevanja našega direktorja Ravnikarja. Šport bi morali podpirati vsi vodilni v podjetju.

IN V BODOČE

Mislim, da bomo morali bolj organizirano in sistematično trenirati skozi celo leto. Zaželeno bi bila športna srečanja z enotami, ali pa srečanja z lokalnimi sorodnimi podjetji. Če bomo tako delali, uspeh ne bo izostal.

Pavle Satler — V ŠPORTNA DRUŠTVA VEČ MLADINE

Po statističnih podatkih je v podjetju od 3500 zaposlenih kar 25% mladine, če pa pogledam vrste naših športnikov, je ta odstotek dosti premajhen. Mislim, da se bomo morali vsi truditi, da vključimo v naše vrste čimveč mladincev. Možnosti je veliko, še posebno pri nogometu, strelcih, namiznem tenisu, odbojki in kegljanju. Pa tudi šah je pri nas zelo priljubljena igra.

IN KAKO STE ZADOVOLJNI Z LETOŠNJI IGRAMI?

Organizacija je bila odlična. Še posebno se je odrezal »Žeka«, ki je vseskozi skrbel za športno moralo in seveda tudi za vse udobje pri stanovanju in prehrani. Vesel sem bil zaključka, ko smo se tako rekoč, prvič zbrali vsi tekmovalci.

KAJ PRIHODNJE LETO?

Več borbenosti, predvsem pa več treninga skozi celo leto.

Mali balinček se je tokrat odmaknil

Na zmagovalni tribuni se je pojavil Ludvik Snajder

Zmagovalna ekipa — ženske se nikoli ne vdajo

Celik v pripravnosti

Pomladni sonet

Ob starem mlinu blizu borov
nizkih
ni več vetrov in rož ledenih,
zametov ni in stez sneženih,
izginil led s koles je mlinskih.

Od mlina blatna pot v dolino
vodi,
nad njo se bele breze pno v nebo,
ob brezah belih reže plug zemljo,
za plugom kmet v razoru hodi.

Samoten, tih poslušam vetra
melodijo,
harmonik glas je čuti vmes,
voda pomladnih slišim simfonijo
in v mislih zrem brezmejnih rek
sinjino.
ki bodo kmalu čez in čez
preplute zadnjih dni temnino...

Karel Destojnik-Kajuh

Naši vajenci v ČSSR

(Spomini in vtisi s potovanja po Češkoslovaškem)

V okviru programa centra za izobraževanje pri podjetju »Gradis« in vajske šole GP »Bytostav« iz Ostrave, smo letos že tretjič izmenjali skupino najboljših vajencev.

Vajenci so prepotovali Češkoslovaško po dolgem in počez, kaj so videli in doživeli pa preberite v naslednjem sestavku.

Skupina 25 vajencev, ki so jih note podjetja izbrale kot najboljše, je 12. junija z lepim avtobusom »Mercedes« ljubljanskega transportnega podjetja SAP zgodaj zjutraj odpotovala iz Ljubljane. Naslednja postaja je bila v Mariboru. Tu so se pridružili vajenci severnega prelela.

Pot nas je peljala prek obmejnega prehoda Št. Ilj pri Mariboru skozi Avstrijo. Za nekaj ur smo se ustavili na Dunaju. Ogledali smo si bivšo cesarsko palačo avstro-ogrske nonarhije »Schönbrunn« z lepimi parki in kasneje še zanimivosti dunajskega Pratra. Paše za oči je bilo idvölj. Okoli 19.30 istega dne smo restopili čehoslovaško mejo. Tu so nas že čakali naši stari znanj, direktor vajske šole »Bytostava« tov. Mokroš s sinom in pelagov tov. Koniček, ki je bil določen a našega spremljevalca ves čas bivanja v ČSSR. Po prirščnem snideju smo nadaljevali pot do Bratislave. Prenočili smo v internatu radbenega šolskega centra.

Naslednji dan 13. 6. smo že zjutraj odpotovali iz Bratislave. Skozi kno avtobusa smo videli lep grad a hribu nad Bratislavo. Pot nas je odila prek Trnove, Trenčína, Poasčke Bystrice, Frydek Mistka, rydlanta do Malenovic. Ustavili mo se pred počitniškim domom »Bytostava«, ki je bil določen za ivanje naše skupine. Tu so nas pričrno sprejeli upravnik doma tov. aha, vodilč lanskeletne skupine v. Fečik in drugi.

Malenovice

Malenovice so mala vas nad rydlandom pod Liso gor. Kraj leži a severovzhodnem delu Češke in e okoli 40 km oddaljen od poljske eje. Daleč na okoli ni večjega meta in industrije. Narava je hriboita in planine poraščene s pretežno mrekovimi gozdovi, zato je kraj elo podoben našim. Počitniški dom toji na robu gozda nad Malenoviam, na zelo lepem in mirnem kram. Grajen je v stilu gorskega hoteta z dvema nadstropjima in ima koli 50 sob. V pritličju je lepa jelnica in predsoba z džuboksom ter elevizorjem. Dom je grajen montažo in so ga v celoti zgradili vajenci ytostava. Pred domom je velik avnik z letnim bazenom za kopaje, žal pa pušča vodo in je bil praan. Skoraj ves čas našega bivanja e bil dom zaradi nas prazen in so rišli gostje šele proti koncu. Tu smo e dobro počutili in se lahko v miru počili. Zvečer prvega dne so nam redvali kratkometražni film o ivanju in potovanju skupine naših ajencev v preteklem letu, kakor di vajencem Bytostava pri nas v ankaranu. Drugi del filma je posveen uku in življenju vajencev podtja Bytostav. Filma je dobro pael in zrežiral kamerman propandnega oddelka Bytostava tov. ohač. Oba filma je dobil center za obraževanje podjetja in bo dobro oristol za propagando. Po enodnevnem odmoru so nas peljali na ogled strave.

Sirava

Mesto je srednje veliko, tipično adustrijsko-rudarsko, z veliko želearsko industrijo, ki zaposluje kar 10.000 delavcev. V središču metsa je

polno šahtov, iz katerih izvažajo premog. Kopljejo dober premog in ga večji del predelajo v koksarni, ki je v neposredni bližini jaskov. Naš glavni namen je bil, da si tokrat ogledamo tradicionalno razstavo »Ostrava 1969«. Tu smo se zadržali nekaj ur in si ogledali razstavljene predmete in izdelke raznih panog. Videli smo nekaj res tehnično dovršenih proizvodov, ki so pritegnili našo pozornost. Najbolj nas je seveda zanimal paviljon razstave o gradbeništvu in opremi. Pozorno smo si ogledali proizvode razstavljenih materialov betonarn, keramične, kemične, kovinske in lesne industrije. eprojeot biskzp fsk pz biskpzzfisk Tesno povezana s tem je bila razstava projektantskih organizacij. Po kosilu v vajenski šoli Bytostava smo si ogledali ostravski živalski vrt, ki je precej obsežen in zanimiv. Nato smo z avtobusom obvozili novi del predmestja Ostrave-Havirov, v katerem sedaj biva okoli 80.000 prebivalcev. Graditi se je pričel po osvoboditvi. Starejši del je zidan še klasično, medtem ko je novejši ves montažen. Novi del mesta se gradi na Porubi. Ker je bil teren zaradi dežja strašno razmočen, smo si stavbe ogledali le s ceste. Takoj pa smo opazili, da so svojo montažno gradnjo zelo izpopolnili. Od daleč ni več videti stikov. Povedali so nam, da so predvsem stikom posvetili veliko pozornost, ker so jim dečali velike pogravnice. Prav na mestih, kjer so se elementi stikali, je omet pokal in na stropih je to bilo najbolj neprijetno. Do sedaj so tehnologijo zelo izpopolnili, da je montažna gradnja veliko lepša. Nekaj povsem novega za nas so bili viseči premični odri, katere premikajo delavci na odrih s pomočjo elektromotorjev. Zvečer smo se vrnili v Malenovice. Po že vnaprej določenem razporedu smo si 15. 6. ogledali

Gotva dov!

Avtobus, ki nas je pripeljal v Gotvaldov, je parkiral na velikem mestnem parkirišču. Nato smo odšli na ogled tovarne obutve »SVIT«. Ta tovarna je največja v ČSSR in ena najmodernejših na svetu sploh. Ogledali smo si nekaj faz proizvodnega procesa, do finalnih proizvodov, ki je v glavnem avtomatiziran. Dnevno izdelajo 150.000 parov razne obutve.

Gotvaldovo se imenuje po prvem predsedniku republike. Mesto je urejeno in ima polno lepih lokalov in prodajaln in v zelenje obdanih naselij. Po ogledu tovarne smo nadaljevali pot v Napojedlo, ki leži 12 km izven Gotvaldovega. Tam smo si ogledali tudi nekaj proizvodnih procesov velike in moderne tovarne plastičnih mas »FATRA«. Proizvodni proces nam je razlagal ing. Koniček. Izredno zanimivo je bilo gledati, kako nastajajo plastične cevi, kako se delajo plastične preproge in izdelujejo razni izolacijski materiali. Še posebno smo se zanimali za plastične proizvode, ki jih uporabljajo v gradbeništvu.

Športni dan

Vsako leto se vajenci obeh podjetij srečajo na športnem potju. Po zelo lepem in toplem vremenu je bila odigrana prijateljska nogometna

tekma. Vsem je šlo za zmago. Našim, da bi povečali prednost, nasprotnikom pa, da bi vsaj enkrat zmagali in popravili negativno bilanco. Prvi polčas je pripadal našim, saj so nadigrali nasprotnika in do sodnikovega žvižga so vodili kar 2 : 0. Drugi polčas se je kaj kmalu videlo, da naši kondicijsko niso pripravljeni in nasprotnik je nevarno prodiral pred naša vrata. Zadnjih 10 minut je našim pošla sapa in češki kolegi so kar 2-krat zaporedoma zatresli našo mrežo. Tekma je bila »fer« in dokaj dinamična. Naši kljub temu, da so bili zbrani iz vseh vetrov, so dokazali, da je nogomet pri nas doma. Neodločen rezultat 2 : 2 je realen prikaz moči.

Praga

Že zgodaj zjutraj smo se 18. 6. odpeljali z avtobusom proti prestolnici Pragi. V mesto smo prispeli popoldan, zato smo si ogledali le nekaj zanimivosti v bližini. Naslednji dan smo podrobneje goledali Hradčane s cerkvami in galerijami. Tu se pretakajo stoletja s svojo zgodovino, načinom življenja in umetnostjo češkega naroda. Zbrane umetnine so nas navdušile in s svojo lepoto presunile. Paše za oči je bilo dovolj, saj smo videli stvari, ki jih je zelo malo na svetu. Domačin pravijo, da kdor ni videl Prage, ni videl ČSSR. Seveda nismo izpustili prilike, da si

»Gradis« : Bytostav« 2 : 2

ne bi ogledali grobnico narodnih herojev VITKOV-ŽIŠKOV, ki je mojstrovina današnjega časa. Nato smo odšli še na Vavelske namesti in na Karlov most. Praga je zelo lepo mesto, polno okrasnih kipov in ornamentov na stavbah. Škoda je le, da fasade tako počasi obnavljajo in od lanskega leta niso dosti napravili. Večina fasad je še takšnih kot so bile po vojni. Verjetno se bodo potrudili, da bo Praga zopet lepo mesto in upravičilo ime »zlata Praga«. Drugi dan smo se peljali v Lidice. To je vas, ki je bila od nacistov požgana in uničena, moški prebivalci pa postreljeni. Ta kraj radi pokažejo, da bi mladini osvežili in vtisnili v spomin grozodejstva nemškega nacizma. Po ogledu muzeja v Lidicah smo se vrnili v Prago in se ustavili za kratek čas na novem modernem praškem letališču. Tu smo videli velika reaktivna potniška letala pri dvigu in spustu. Za tem smo šli zapravljat krone v trgovsko hišo BELI LABOD. Naš dinar smo dobro menjali 1:3 ali še bolje in nakupovali stvari, ki so mnogo cenejše kot pri nas. Zelo privlačne so bile cene raznih orodij, porcelana in raznih drugih predmetov. Opazili smo, da so trgovine dobro založene in ni opaziti pomanjkanja. Zaradi dobre menjave se nam nobena cena ni zdela pretirana, vendar za domačine, ki v povprečju zaslužijo 1.000 kron, ni poceni. Sadija in zelenjave je še vedno premalo in ljudje dicolinirano čakajo v vrstah. Tudi po spominkih je šlo, saj smo vsi brez izjeme kupili razglavljenega Svejka. Prekrasne razglednice v koloru so masovno romale v domovino s pozdravi domačin in znancem. Utrip življenja v Pragi je navidez normalen, vendar so dogodki po lanskem avgustu v narodu pustili svoj pečat.

Naši mladinci vajenci v Auschwitzu

Vreme nam je začelo pošteno nagajati in dež nas je pral na vsakem koraku. Po obedu smo se odpravili na dolgo pot nazaj v Malenovice. Zaradi slabe vidljivosti se je pot vlekla po polževo in v Malenovice smo prispeli šele naslednji dan okoli 2. ure.

Drugi dan smo se odpravili v Rožnov. Ogladale smo si staro češko arhitekturo iz lesa, to je kompletna starinska vas s kočami, cerkvijo, gostilno, hlevi in čebelnjaki panjev itd. V notranjosti je oprema in posoda iz tedanjega časa ter nekaj stvari, ki prikazujejo tedanji razvoj cehovstva v tej deželi. Kot posebna zanimivost sta bila dva številna mladinska orkestra sestavljena iz šolarjev starih med 12. in 14 leti. Igrali so izvrstno in se takoj videlo, da je godba na pihala tradicija naroda in smo jih po kratkem poslušanju za njihovo dobro izvajanje nagradili s spontanim aplavzom. Od tu naprej smo nadaljevali pot do znanega termalnog balneološkega zdravilišča Luhačevice.

Sprejem na direkciji »Bytostava«

Glavni direktor tov. Fišmajster se je zaradi prestane težke bolezni na upravi mudil le za nekaj ur. Kljub temu nas je vodilč, tov. Mokroš in Konička radi volje sprejel. Uvodoma nam je zaželel dobrodoščilo in nas prosil, da prenesemo njegove pozdrave našemu glavnemu direktorju ing. Hugu Keržanu in vsem ostalim, ki so prispevali za dobre stike med obema podjetjema. Izrazil je željo, da se sodelovanje še bolj okrepi in da ne bi ostalo samo pri izmenjavi vajencev. Delalo naj bi se na tem, da se izmenjava razširi na izmenjavo tehničnega in drugega strokovnega kadra, da bi se tako prenašale izkušnje. Ob tej priložnosti je vodja skupine tov. Dušan zaprosil tov. Fišmajstra in Mokroša za spremembo programa. Predlagal je, da bi ugodili naši želji, da obiščemo bivše koncentracijsko taborišče Oswiecim-Auschwitz na Poljskem, predlog je bil z razumevanjem sprejet.

Oswiecim - Auschwitz

Odpeljali smo se na ogled zloglasnega taborišča smrti Auschwitz. Imeli smo izredno srečo, da si ogledamo še bivše množično morišče nemškega fašizma. Taborišče je sestavljeno iz dveh vrst lepo zidanih enonadstropnih blokov iz dobro žgane opeke in neometano. Bloke so gradili zaporniki sami. Okoli taborišča sta dve vrsti visoke žične ograje, ki je bila med okupacijo pod tokom. Sedaj je taborišče lepo vzdrževano in prirejeno v muzej. V taborišču smo si ogledali vse bloke. Poleg slikovnega in dokumentarnega materiala, smo videli velike zasteklene bunkerje v katerih se hranijo ostanke predmetov, ki so bili last zapornikov. Kupi kovčkov z napisi lastnikov, oblek, čevljev, ocal, protez, človeških las in razna oprema za otroke, ki so tu pustili svoja mlada življenja. Na spomenik žrtvam, ki so v taborišču pustili svoja življenja, smo položili velik šopek rdečih nageljnov. Žrtve pa smo počastili z enominutnim molkom. Vse, kar smo videli, je na nas napravilo globok vtis. Nazorno so bila prikazana vsa grozodejstva in zverinstva nacizma in fašizma med zadnjo vojno. V tem taborišču je bilo pobitih 4 milijone žrtev. Posebno dobro smo si ogledali jugoslovanski paviljon, kateri je med vsemi najboljše urejen. V tem taborišču je bilo ubitih okoli 80.000 Jugoslovancev. Ob povratku smo se ustavili še v Katovicah.

Poslovilni večer

Zadnji večer smo se dobili pri skupni večerji in direktor vajeniške šole tov. Mokroš se je od nas poslovil s kratkim govorom. Veselilo ga je, da smo se v njihovi deželi dobro počutili in da smo zadovoljni s tem, kar so nam pokazali. Želeli so nam pokazati še več, pa smo sami želeli, da se program skrti. Zelo zadovoljen je bil, da se odnosi med obema podjetjema bratskih dežel dobro razvijajo. Poudaril je, da je izmenjava vajencev samo začetek stikov med podjetjema in da se bodo prizadevali da v bodoče izmenjave še razširimo. V njegovem imenu naj prinesemo prisrčne pozdrave glavnemu direktorju »Gradisa« tov. ing. Hugu Keržanu, Lojzetu Cepušu in drugim prijateljem in znancem z našega podjetja.

V imenu naše skupine se je zahvalil tov. Vučer. Poudaril je, da je bilo naše bivanje v ČSSR zelo zanimivo in vsi smo imeli možnost, da dobro spoznamo našo bratsko socialistično deželo, s katero nas veže tradicionalno prijateljstvo. Seznanili smo se z neštetimi zanimivostmi in razširili obzorje našim vajencem, ki so na kraju samem spoznali življenje in delo v ČSSR. V strokovnem pogledu pa smo se seznanili z dosežki gradbeništvu pri njih. Velika zahvala gre gostiteljem za skrb in pozornost v času našega bivanja pri njih. Tov. Mokrošu, Koničku in Petru iskrena zahvala za njihovo posebno prizadevnost, ko so skrbeli za naše dobro počutje.

Vrnitev

Zadnji dan našega bivanja v Malenovicah so fantje porabili za kompletiranje prtljage in za slovo z novimi znankami. Po kosilu smo s trikratnim hura dali priznanje našemu vodilču od Bytostava tov. Koničku, upravniku doma Vachi in vsemu osebju doma, ki so za nas lepo skrbeli. Z dobrim avtobusom smo se peljali proti madžarski meji z željo, da se kdaj še srečamo z našimi dobrimi prijatelji. Med potjo smo občudovali obsežna in dobro obdelana polja posejana predvsem z žitaricami. Prevzeli smo občudovali dolge češnjeve nasade ob poti, ki so izredno obrodili, da so izgledala drevesa kot ena sama velika češnja. Po kratki formalnosti smo prestopili češkoslovaško-madžarsko mejo in vso noč nadaljevali pot. Na našo željo smo se ustavili na polju, kjer smo se ustavili na našem mejnem prehodu smo kmalu opravili. Med potjo so se postavljali vajenci in odhajali na svoje domove. Avtobus je nadaljeval pot s preostalimi vajenci in prijatelji iz ČSSR, ki so z nami potovali, da vidijo naš Jadran.

Priznati moramo, da smo v ČSSR mnogo videli in da so se gostitelji zelo potrudili, da bi nam čimveč pokazali. Prepotovali smo Avstrijo, Češkoslovaško, delno Poljsko in Madžarsko. Za marsikoga iz skupine je bila to edinstvena prilika. To je bila zelo lepa nagrada našim najboljšim vajencem.

L. L.

Gradisov vestnik

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. Tiska tiskarna »Tonet« v Ljubljani. Izhaja mesečno.

Lanski zaliv — kratek postanek v filmskem naselju — iz izleta vajencev v ČSSR

Dopolnitve in spremembe temeljnega zakona o delavskih razmerjih

V Uradnem listu SFRJ, št. 20/69 je objavljen zakon o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o delovnih razmerjih.

Karakteristične so v glavnem štiri skupine vprašanj, katere rešujejo spremembe, nadalje pa so se določena vprašanja uskladila z ratificiranimi mednarodnimi konvencijami.

Določena razširitev družbene intervencije za urejanje posameznih vprašanj:

— razširjen je prostor za samoupravno urejevanje delovnih razmerij v delovnih organizacijah;

— razširjena so pooblastila in obveznosti republik za urejanje določenih vprašanj iz delovnega razmerja;

— izboljšane so nekatere pravno tehnične izvedbe in vpeljana jasnost za tista vprašanja, katera so povzročala v praksi težave in sodne spore, nadalje pa so se določena vprašanja uskladila z ratificiranimi mednarodnimi konvencijami.

Razširjena možnost, ki jo daje zakon za samostojnejše samoupravno neposredno urejevanje delovnih razmerij in pogojev dela s splošnim akti delovne organizacije, se nanaša na poskusno delo in premesanje delavcev z enega na drugo delovno mesto, če to zahteva normalni potek proizvodnega oziroma procesa dela. Dalje je sročena prerazporeditev delovnega časa v koledarskem letu in je dana možnost prekinitve dela s tem, da se doba prekinitve pokriva s povečanim dnevnim ali tedenskim delovnim časom med letom in sicer pred in po nastopu primera, zaradi katerega je prišlo do prekinitve dela (primer višje sile, atmosferske razmere, pomanjkanje materiala in podobno). Zakon zahteva, da se takšna vprašanja podrobno rešijo v samoupravnem aktu delovne organizacije.

Na novo so rešena v zakonu nekatera vprašanja odgovornosti delavca. V celoti je prepuščeno splošnemu aktu delovne organizacije, da določi organ in postopek za izrekanje najhujšega ukrepa zaradi kršitve delovne dolžnosti tj. izključitev. Do sedaj je bilo to določeno z zakonom.

Kar zadeva intervencijo družbe, se nanašajo rešitve v zakonu na tisto področje, kjer so skupni interesi: delavec—delovna organizacija—družba. Sem spadajo zlasti:

— pojem delovnega mesta in obvezna sistemizacija glede na trenutne in perspektivne potrebe delovne organizacije;

— onemogočeno je honorarno delo, delo prek rednega delovnega časa in delo po pogodbi o delu na delovnih mestih, kjer je možno zaposliti brezposelnega delavca določene stroke za opravljanje takega dela.

Pod intervencijo družbe se štejejo tudi določila zakona, ki se nanašajo na vprašanja izvršitve pravnomočnih sodnih odločb iz delovnega razmerja, po katerih mora pooblaščen delavec v delovni organizaciji brezpogojno izpolniti takšno odločbo sodišča, ker mu sicer preči kazni po tem zakonu.

Poleg navedenega spada v skupino teh vprašanj, kjer ima velik vpliv družba še naslednje:

— zdravstveno sposobni v smislu zakona so tudi invalidi z zmanjšano delovno sposobnostjo;

— kadar je uveden petdnevni delovni teden, zadrži pravico do skrajšane delovnega časa matere z otrokom do treh let in delavci, ki zaradi zmanjšane delovne sposobnosti delajo skrajšani delovni čas;

— v odločbo o prenehanju dela delavcu je treba obvezno vnesti pravni pouk in njegove pravice v času začasne brezposelnosti, ker delavci zaradi nepoznavanja predpisov niso mogli ustvarjati teh pravic.

Vprašanja, ki se nanašajo v zakonu na razširjena pooblastila in obveznosti republik, spadajo zlasti:

— določanje načina in postopka za dogovore majhnih in drugih organizacij s posebnim spremljanjem dela;

— republike predpišejo primere dovoljenega honorarnega (dopolnilnega) dela, če je to ekonomsko in družbeno upravičeno;

— republika podrobneje določi primere in pogoje, pod katerimi se sme uvesti delo daljše od polnega delovnega časa tako imenovano nadurno delo v skladu z načeli zakona.

Pravno-tehnične spremembe in dopolnitve se nanašajo na vprašanja iz vsakodneвне prakse delovnih organizacij in sodne prakse.

S temi spremembami so pojasnjene nekatere nepreciznosti v sedanjih določilih zakona.

Spremembe in dopolnitve temeljnega zakona o delovnih razmerjih nalaga delovnim organizacijam, da prilagodijo svoje splošne akte zakonu. Spremembe bodo lahko delovne organizacije uporabljale šele takrat, ko bodo spremenile pravilnik o delovnih razmerjih, statut in druge akte. V 40. členu omenjenega zakona je namreč navedeno, da se bodo uporabljale dosedanje določbe temeljnega zakona o delovnih razmerjih, dokler ne bodo spremenjeni splošni akti.

Uskladitev splošnega akta o delovnih razmerjih za nekatera vprašanja še ne bo mogoča, ker daje zakon pooblastilo in obveznost republik, da s svojimi predpisi natančneje določijo nekatera vprašanja. Tako npr. pooblašča 44. člen republike, da lahko s svojimi predpisi določi pogoje, kdaj lahko delovna organizacija odredi v splošnem aktu nadurno delo. Pri tem bodo republike upoštevale posebnosti posameznih nalog gospodarstva. Do uveljavitve republiškega predpisa pa mora seveda splošni akt upoštevati samo določila temeljnega zakona, ki pa ne predvideva posebnosti v tem pogledu.

Izvolili so nas, zato smo dolžni delati

Povečana aktivnost sindikalne podružnice centralne podjetja

Izvolili so nas, zato smo dolžni delati. Tako je na zadnji seji dejal predsednik sindikalne podružnice centralne podjetja Roman Markuš.

Caka nas vrsta nalog, ki jih bodo morale sindikalne organizacije obravnavati in zavzeti določena stališča. Čeprav stojijo pred nami razprave o ustavnih amandmajih, se v celoti zavedamo, da notranja zakonodaja podjetja in iskanje učinkovitejših oblik samoupravljanja ni edini problem sedanjega časa. Naše pogovore bomo morali preusmeriti tudi na razprave o dopolnitvah pokojninskega — invalidskega zavarovanja, obravnavati pravilnik o osebnem ocenjevanju, razrešiti marsikateri problem okrog družbenih dogovorov in za nas rešiti zelo pereče vprašanje gradnje samskega doma v Ljubljani.

Pri določanju pravic in dolžnosti v zvezi z ustavnim amandmajem ne gre za kopčenje moči v enem izvršilnem organu, temveč za delitev sedanjega področja pristojnosti upravnega odbora na več specializiranih področjih, za katere naj bi v našem zelo dislociranem podjetju formalni manjše kolektivne izvršilne organe, npr. komisije, odbore itd. Podružnica smatra, da bi bilo dobro prihodnje dati izvršilnim organom v naših statutih več pristojnosti odločanja, ne pa samo pripravljalni in predlagati. Pri tem bomo morali v naših statutih še bolj povezati delo strokovnih služb, ki opravljajo vse strokovne in tehnične posle v eno telo, ki bo izvrševalo in spremljalo izvrševanje odločitev v praksi.

Pri tem bodo morali imeti tudi delavci v posameznih strokovnih službah v okviru postavljenih nalog večje pristojnosti in odgovornost. S tem bomo seveda tudi dokončno rešili vprašanja samoupravljanja na centrali podjetja.

V nadaljevanju so razpravljali o samoupravnih in družbenih dogovorih, o katerih pa so mnenja, da bi morali v prvi vrsti veljati v podjetju samem in seveda tudi v gradbeništvu Slovenije. Le na ta način bomo dosegli izboljšanje razmer v gradbeništvu.

Pravilnik o osebnem ocenjevanju je v razpravi in podružnica je sprejela sklep, da bodo o tem govorili na sestanku centrale, ker se pač ocenjevanje tiče vseh zaposlenih.

Med drugim so izvolili tudi tričlansko komisijo z nalogo, da pregleda stanovanja naših sodelavcev v samskem domu, predvsem pa predlagati, da se pri gradnji novega samskega doma v Ljubljani določi poseben prostor za žene. Razpravljali so tudi o sklicanju zbora blagajne vzajemne pomoči in o kurjenju prostorov na centrali podjetja prek zime.

Celotna razprava je bila zelo konkretna, in prepričani smo, da bo sindikalna podružnica centrale s takim delom našla ustrezno mesto v našem samoupravnem sistemu.

C.

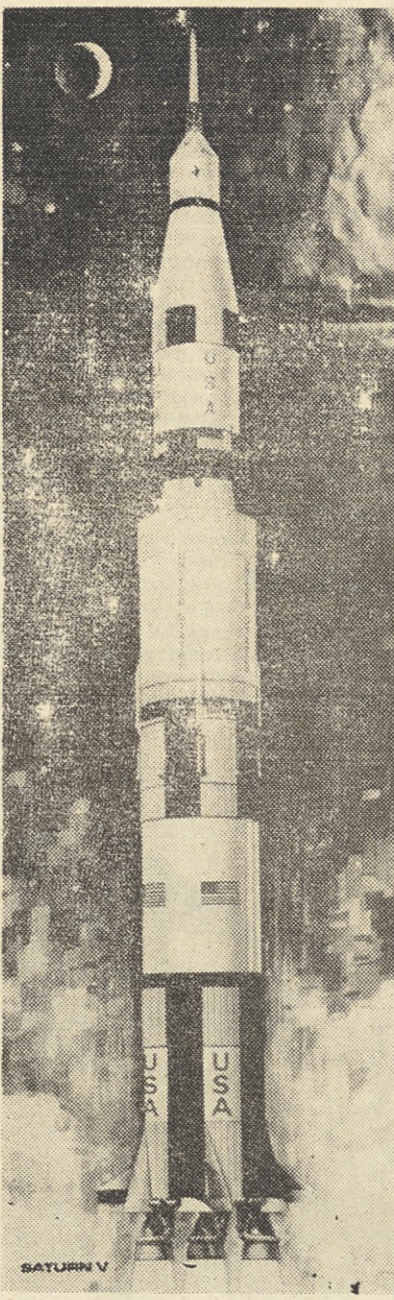
Simpozij „Cink“ v gradbeništvu

Gradbeni center Slovenije in celjska Cinkarna sta dne 5. in 6. junija preredita v Rogški Slatini simpozij »Cink v gradbeništvu«. Na tem simpoziju so domači in tuji strokovnjaki

posredovali udeležencem svoje izredno bogate izkušnje o možnostih in pravilni uporabi cinka v gradbeništvu. Simpozija so se udeležili tudi člani našega kolektiva.

Uporaba cinka v gradbeništvu je v razvitih državah zelo razširjena, in sicer zaradi njegove velike antikorozijske odpornosti, nadalje izredne oblikovalnosti, enostavne in hitre montaže in zaradi minimalnih vzdrževalnih stroškov. Zanimivo je dejstvo, da je v Jugoslaviji, ki se bo kmalu uvrstila med največje proizvajalce cinka v Evropi, odstotek porabljeneag cinka v gradbeništvu zelo majhen, saj znaša le dva odstotka od celotne porabljene količine cinka, medtem ko pa je odstotek v razvitih državah tudi dvajsetkrat večji. Glede na izredne lastnosti cinka in na veliko proizvodnjo je treba potrošnike v čim večji meri zainteresirati za uporabo te kovine v gradbeništvu.

C.

Apolo 11 — obetajo se nove perspektive gradbenecv

Strah pred staranjem

Strah pred staranjem se javlja v vsaki življenjski dobi. Često se srečujemo z moškimi in ženami, ki niso majo niti štirideset let, pa se že bojijo staranja in vprašujejo zdravnike in psihologe, kako bi se proti temu borili. To, kar vam bomo o staranju sedaj povedali, je koristno v vsakogar med sedemnajstim in sedemdesetim letom starosti.

Predno odkrijemo ta recept, moramo razjasniti neke pojme. Staranje ne moremo računati po številu let, ker biološki čas ni enak času ur. Z leti pa gre biološki tok časa še počasneje. Bolj je človek star, bolj letih, bolj počasi se stara biološko. Najhitreje se človek biološko mudi med petnajstim in dvajsetim letom starosti, manj med dvajsetim in tridesetim letom starosti, včasih komaj opazno med pedesetim in sedemdesetim letom starosti.

Koledar zaradi tega pripelje človeka do krivih zaključkov, ker se tudi posamezni organi različno starajo: oči že po desetem letu starosti, sluh po dvajsetem letu, po tridesetem pa mišice, hitrost reagiranja in sposobnost oplojevanja.

Nekateri ljudje so pri osemdesetih letih enako produktivni kot pri tridesetih ter tudi mnogo več in ne vedo, da so starostni. Stari ljudje čisto trpijo zaradi pozabljivosti, toda njihova ustvarjalna fantazija je neodvisna od dobe. Zaradi bogatih življenjskih izkušenj lažje rešujejo težke probleme. Z eno besedo: človek si pridobi neko življenjsko modrost. To je razlog, da je starejši delavec lahko boljši in sposobnejši od mlajšega in vitalnejšega sodelavca.

Nezrelo duševnost bi bilo napačno smatrati za znak prave mladosti. Brez zrelosti ni mogoče ostati zdrav mlad. Ljudje, ki se upirajo, da bi duševno dozoreli, običajno prvi ostarijo. Mnogi od teh zapadejo v kasnejših letih v drugo otroštvo praznato, ker iz otroštva niso nikdar odšli. Kdor se dela mlajši kot v resnici je, ni nikoli niti dozorel.

Recept, da ostanete mladi, je zelo enostaven: koncentrirajte se na tisto, kar je v vas še mlado, a to je vaš duh. Ta naj bo vedno buden. Živimo v zelo naprednem času. Glejmo okrog sebe z odprtimi očmi in pokušimo se vsak dan naučiti nekaj novega.

V prvi vrsti se ne smemo poleniti! Okrog tridesetega leta se človeku razvijata dve nasproti osebniosti. Mnogi ljudje najdejo še vedno priliko, da širijo svoje interese na nova področja — ključno družini in svojemu znanju. Oni večno najdejo nek hobby priljubljen delo ali zabavo, ki jih telesno in duševno okupira.

Potem so še drugi, ki s tridesetim letom zapadejo v topo ali udobno enoličnost. Iz dneva v dan gredo na svoje delo, pridejo domov, jedo, čitajo časopis na športni strani, prečitajo še kakšno šalo, gledajo televizijo in gredo v posteljo. Njihove žene se bavijo z gospodinjstvom, še malo z otroci, gledajo televizijo, čitajo kak ljubavni roman in gredo k sosedu na klepet.

Tisti prvi ostanejo leta in leta mladi, ti drugi pa postanejo stari že pri štiridesetih ali več.

Naj bo človek star kolikor hoče, nikoli ni prepozno, da si naprav življenje zanimivo. Neka gospodinja je npr. s petdesetim letom brez vsakega predznanja začela zelo lepo modelirati. Neki upokojeni elektroinženir se je začel baviti s keramikami in celo zaslužil pri tem lep denar. Neka sedemdesetletna starka, katero so njeni otroci hoteli spraviti v dom onemoglih, je začela voditi uspešno šolo kuhanja za mlada dekleta.

Nikoli ne smete misliti, da ste pre stari, da bi šli še v kakšno šolo. Nekdo je s sedemdesetim letom začel študirati medicino, izpizpe postal z odličnim uspehom in postal znan zdravnik. Drugi je imel že četrdeset let, ko se je lotil študija prava in je postal znan advokat. Neka žena se je v devetdesetem letu vpisala v tečaj za izpopolnjevanje v zgodovini. Nikoli ni prepozno, da se obstoječe sposobnosti in znanje nadoknadi z novim.

Kdor živi v bodočnosti, temu je lahko ostati mlad, brez ozira na leta. To lahko tudi vi, če poskušate in se malo potrudite. Ostanite duševno budni in aktivni — to je edini eliksir mladosti, ki popolnoma sigurno deluje.

Svečan zaključek izpitov za tesarje v Mariboru

Učimo se nemško

WIR LERNEN DEUTSCH
Lehrstück sechs (6)

Die 6. Frage: wieviel?

Die Zahlen. Ich zähle (štejem) von 1 bis 12.

13 = dreizehn	30 = dreißig
14 = vierzehn	40 = vierzig
15 = fünfzehn	50 = fünfzig
16 = sechzehn	60 = sechzig
17 = siebzehn	70 = siebzig
18 = achtzehn	80 = achtzig
19 = neunzehn	90 = neunzig
20 = zwanzig	100 = hundert
21 = einundzwanzig	1000 = tausend
22 = zweiundzwanzig	

Wieviel Uhr ist es? = Koliko je ura?

Es ist zehn Uhr. Es ist elf Uhr. Es ist fünf Uhr und fünf Minuten, oder 5 Uhr 5. Es ist drei Uhr und 25 Minuten oder 3 Uhr 25. Es ist 7 Uhr 45. Es ist 10 Uhr 40. Es ist 8 Uhr 50. Es ist 6 Uhr 10, oder 10 Minuten nach 6. Es ist 8 Uhr 5, oder 5 Minuten nach 8. Es ist 11 Uhr 50, oder 10 Minuten vor 12. Es ist 2 Uhr 59, oder 1 Minute vor 3.

Haben (imeti)

Ich habe, du hast, er hat, wir haben, ihr habt, sie haben.

Vprašalna oblika: Habe ich? Hast du? u. s. w.

Wieviel Geld habe ich? Ich habe 6 DM. Wieviel Geld hast du? Du hast 25 DM. Wieviel Geld hat er? Er hat 175 DM. Wieviel Geld haben wir? Wir haben 2,50 DM (2 Mark 50 Pfennig). Wieviel Geld habt ihr? Ihr habt 19,86 DM (neunzehn Mark 86 Pfennig). Wieviel Geld haben sie? Sie haben 235 DM (zweihundertfünfunddreißig DM). Haben Sie viel Geld = Imate Vi mnogo denarja? Nein, ich habe wenig Geld.

Ich bin hier und habe viel Arbeit. Du bist dort und hast wenig Arbeit. Er ist zu Haus und hat keine Arbeit. Wir sind Kinder und haben kein Geld. Ihr seid Mädchen und habt wenig Geld. Sie sind Knaben und haben nicht viel Geld.

Wir rechnen (računamo). 5 + 5 = 10; fünf und fünf ist 10. 30 - 3 = 27; dreißig weniger drei ist 27.

wir rechnen (× mal)

3 × 4 = drei mal vier ist 12.

ihr rechnet (: geteilt durch)

18 : 12 = achtzehn geteilt durch 12 ist 9.

sie rechnen gut und schnell.

Sie rechnen schlecht und langsam.

kaufen (kupiti)

Was kaufen wir für unser Geld? Ich kaufe eine Tafel Schokolade. Du kaufst ein Kilo Kaffee. Er kauft eine Flasche Wein. Wir kaufen Tee und Zucker. Ihr kauft ein Kistchen Zigarren. Sie kaufen eine Schachtel Zigaretten und ich biete Ihnen eine Zigarette an.

(anbieten — ponuditi, sestavljeni glagol z naglašeno predpono "an-"). Ta predpona se od glagola loči in stopi na konec stavka, kadar spregamo. Wir rauchen jetzt zusammen. Ich zünde das Zündholz an (anzünden — prižgati) und auch die Zigarette.

anbieten und anzünden

Ich biete eine Zigarette an

du bietest ein Stück Schokolade an

er bietet ein Glas Wein an

wir bieten Tee mit Milch an

ihr bietet Likör und Zigaretten an

sie bieten eine Tasse Kaffee an

ich zünde die Zigarette an

du zündest ein Zündholz an

er zündet das Feuerzeug an

wir zünden das Feuer an

ihr zündet das Licht an

sie zünden die Lampe an

fragen = vprašati, kosten = stati (koliko stane), antworten = odgovoriti, sagen = reči, geben = dati, bezahlen = izplačati, grüßen = pozdraviti, fortgehen = oditi.

Ich frage: wieviel kostet eine Flasche Wein? Er sagt: Sie kostet 1,25 DM. Ich sage: geben Sie (meni) 3 Flaschen. Er zählt und geht fort. Sie fragen: Wieviel kostet eine Schachtel Zündholz? Er sagt: sie kostet 0,05 DM. Ich kaufe 2 Schachteln und gehe fort.

Wieviel? Antworten Sie.

Wieviel Kinder hat Frau Richter? — 3

Wieviel Monate hat das Jahr? — 12

Wieviel Pfennige hat die Mark? — 100

Wieviel Räder hat das Auto? — 4

Wieviel Wände hat das Zimmer? — 4

Wieviel Ecken hat der Tisch? — 4

Wieviel Personen sind hier? — 10

Wieviel Zeiger hat der Uhr? — 2

Wieviel Farben hat der Regenbogen? — 6

Wieviel Scheiben hat das Fenster? — 6

Einzahl und Mehrzahl.

s Kind — e Kinder; r Monat — e Monate; r Pfening — e Pfennige; s Rad — e Räder; e Wand — e Wände; e Ecke — e Ecken; e Person — e Personen; r Zeiger — e Zeiger; e Farbe — e Farben; e Scheibe — e Scheiben.

Aufmachen, zumachen

odpreti, zapreti

Ich mache die Tür auf. Du machst das Fenster zu. Sie gehen um seches Uhr fort. Er zündet die Zigarette an. Wir bieten eine Tasse Kaffee an.

Die Wörter — besede

zählen = šteti

5 Minuten vor = pet minut pred...

5 Minuten nach = pet minut po...

haben = imeti

viel — wenig = mnogo — malo

schnell — langsam = hitro — počasi

usw. = und so weiter = in tako dalje

die (e) Flasche = steklenica

das Päckchen = zavitek

das Kistchen = zabojček

das Zündholz = vžgalica

das Stück = komad, kos

das Glas = kozarec

das Feuerzeug = vžgalnik

das Feuer = ogenj

das Licht = luč, svetlo

mir = meni

Ihnen = Vam

uns = nam

die Ecke = vogal

der Zeiger = kazalec

die Scheibe = šipa

um 6 Uhr = ob šestih

Brez dobrih in strokovno usposobljenih delavcev ni perspektive

Spremljajmo rezultate našega dela

K vsaki izobraževalni akciji, tečaju, seminarju, štipendiranju in sploh vzgajanju mladih kadrov nas silijo potrebe podjetja. Zato je tudi vsaka izobraževalna akcija koristna. Vedno pa ni jasno, kakšni so rezultati izobraževanja. Tu se pa v bistvu začne ekonomika kadrovanja.

Smo eno izmed redkih podjetij, ki vlagajo ogromno sredstev v izobraževanje in kadrovanje novih kadrov. Tako smo v lanskem letu porabili za izobraževanje 220.655.000 S dinarjev. Za letos pa je namenjeno 168.000.000 S dinarjev, ali skupno za vajenci 225.000.000 S dinarjev. Vzgoja strokovnih kadrov je sicer draga, vendar perspektivna, če so vsi tečajniki, štipendisti ali vajenci pozneje na delovnih mestih pravilno zaposleni. Brez kadrov ni bodočnosti.

Iz objavljenega grafikona je razvidno, da je letos obiskovalo razne tečaje in seminarje (samo odrasli, brez vajencev in štipendistov) 744 članov kolektiva, torej več kot četrtina zaposlenih. Tečajniki so več ali manj razporejeni po vseh poslovnih enotah.

Ena izmed osnovnih zahtev izobraževanja in vzgoje kadrov je, da

spremljamo rezultate. Spremljanje je proces, ki se začne prvi dan, ko delavec stopi na delovno mesto. Uspešnost oziroma verifikacijo svojega znanja zaključijo delavci šele na delovnem mestu, po preteku vsaj 14-dnevnega uvajanja. Delavcu, ki pride iz tečaja, še posebno, če se je ta na novo vključil v podjetje, je treba pomagati. Delavci — začetniki, ki jim ne pomagamo, postajajo malodušni in zgubljajo zaupanje v svoje sposobnosti, včasih jih pa tudi precenjujejo. Oboje je seveda zgrešeno.

Samo spremljanje njihovega dela lahko sproži takšno pomoč, da se kandidati, ki so bili na tečaju, ne izgube, kot tudi, da ne zgubijo stika s svojo stroko.

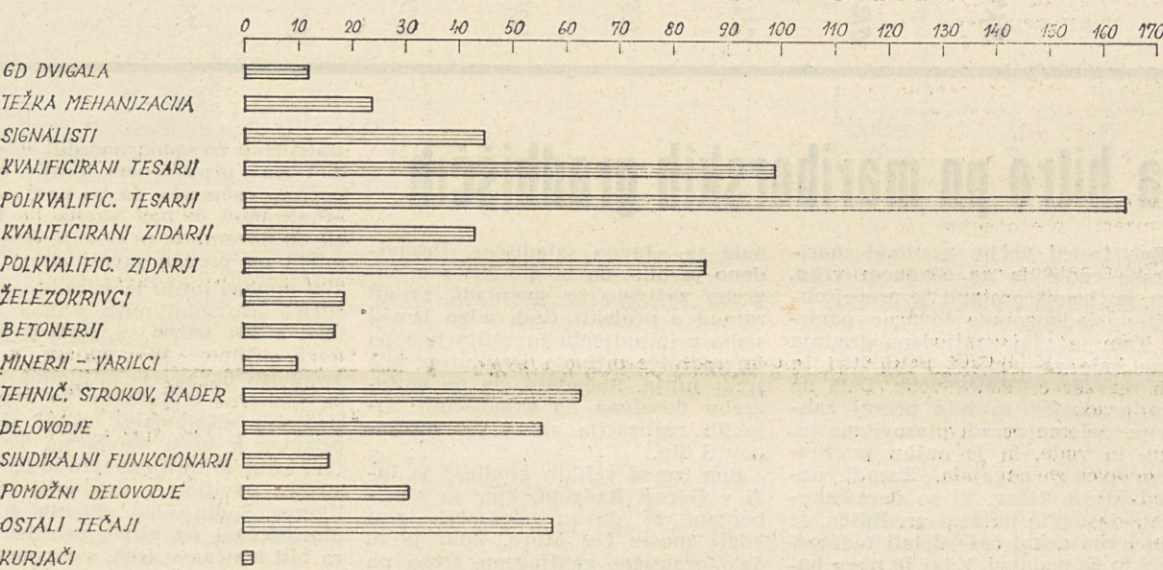
Spremljanje je torej borba proti pozabljanju in nekvalitetnemu delu

oziroma je utrjevanje tiste snovi in prakse, ki so jo na tečaju dobili. Preverjanje strokovnega znanja na delovnem mestu je najbolj objektivna in realna oblika. V centru za izobraževanje želimo, da so kadri, ki prihajajo iz šol ali tečajev, kar najbolj učinkoviti. Seveda to velja predvsem za praktična znanja, ki so v neposredni zvezi z njihovim delom na delovnem mestu. Ocenjevanje izobraževanja in učinkovitost na delovnem mestu nam šele da podobo uspešnosti našega dela na področju izobraževanja.

Vzgajali, štipendirali in kadrovali bomo tudi v bodoče, toda pri tem nam mora pomagati celoten kolektiv, še posebej pa organi upravljanja in vodilni kadri.

L. C.

OD 1.1. DO 30.6. 1969 JE ŠLO SKOZI RAZNE TEČAJE IN SEMINARJE

Na mladinski akciji v Beogradu

Letošnje mladinske akcije so se udeležili tudi naši vajenci.

Prvi dnevi našega dela v mladinski brigadi niso bili tako veseli, kot smo si jih zamišljali. Že tretji dan smo imeli polne roke žuljev in komaj smo čakali konec dela, da se malo spočijemo. V podjetju nismo bili navajeni na tako forsirano delo, hitro smo se utrudili.

Na »šljako« (delovno mesto) smo šli že zelo zgodaj. Ob 5. uri smo že začeli delati in delali do 12. ure. Nato smo se po največji vročini z avtobusom odpeljali v naselje. Po kosilu smo počivali in spali, po večerji pa smo bili prosti.

Po prvem tednu dela so začetne težave minile. Dan nam je bil prekratek. Spoznali smo nove tovariše, brigadirje in brigadirke, skovala so se nova prijateljstva. Pozabili smo na žuljave roke in življenje v brigadi je postalo lepo.

Najlepše spomine bo ohranila naša brigada, tako glede iskrenih tovariških odnosov, kot glede dela samega. Delali smo na enem izmed najlepših motelov v Jugoslaviji, če ne v Evropi. Delali smo tudi v Parku prijateljstva in nasip za železnico. V brigadi smo se spoznali z brigadirkami in brigadirji z Skopja, Novoga Sada, Gnjilane, Zagreba, Beograda, Ljubljane in drugih krajev. Manjkalo ni tudi prave ljubezni, ki bo mogoče trajala še dolgo. Pisali bomo, pošiljali razglednice in obljubljali večno zvestobo. Mogoče pa bo katera zares.

Lepo je bilo v mladinski brigadi, želimo, da bi se drugo leto spet srečali.

Tako so se hitro odmikali dnevi in kmalu približal žalosten čas slovesa. Se so se slišale brigadirske pesmi,

Oj drugovi jel vam žao
rastanak se primakao.
Rastanak nam mio nije
Na trasi se sprovedio.

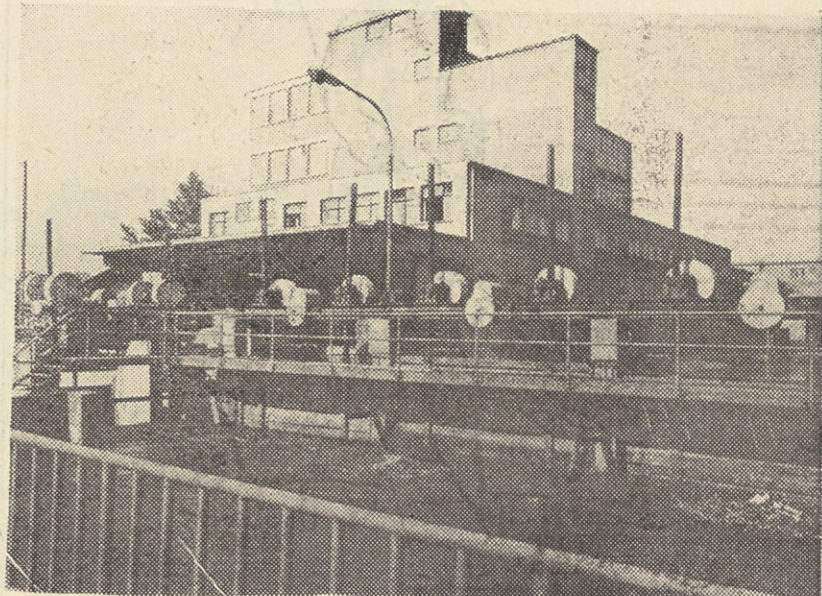
In prišel je zadnji dan v brigadi, slovo je bilo težko. Objemali smo se, nekateri tudi jokali, kajti tu se je kovalo pravo prijateljstvo. Tega kar je bilo v brigadi, verjetno ne bomo več doživeli. Nekateri so postali tudi udarniki.

Vlak je pripeljal na postajo — še zadnje slovo od Hare, Rakove, Milojke, Kekca, Race, Cvikota in drugih. Odpeljali smo se — ostali so samo spomini, na lepo življenje, trdo delo in večno prijateljstvo med brigadirji. Se bomo šli v mladinsko brigado. Na svidenje tovarišji in tovarišice iz celotne domovine.

Brigadirski pozdrav!

Slavko Lovrenčič

Iz nudističnega kampa v Ankaranu

Na Sladkem vrhu smo že postavili precej objektov za tovarno papirja

Plan skupne proizvodnje je bil v prvem polletju presežen skoraj z istim odstotkom kakor v istem obdobju lani, čeprav je letošnji plan za 6 % višji. Vse PE so plan presegle, razen SPO, ki je še za 3,8 % pod planom. Vendar se tudi ta odstotek izboljšuje, saj je bil SPO prejšni mesec še za 8,6 % pod planom.

Čista proizvodnja je v letošnjem prvem polletju več presežena kot lani, vendar je v pri-

merjavi z obrtnskimi deli ta odstotek nižji. Podjetje kot celota je presegla s 17,6 % polletni plan čiste proizvodnje ali 45,1 % letnega plana, kar je dosti ugodno, saj je prvo polletje po obračunu za 1 mesec krajše kot drugo (5 1/2 : 6 1/2 meseca), pa tudi vpliv sezone je v drugem polletju ugodnejši. Čisto proizvodnjo nista dosegli samo dve PE v toliki meri, kot je bilo to predvideno, vendar je ta negativen kazalec v upa-

danju in lahko kmalu pričakuje mo dosežek plana pri vseh PE. Z obrtnskimi deli je nekoliko drugače, toda realizacija obrtniških del za uspeh podjetja ni toliko pomembna kot čista proizvodnja.

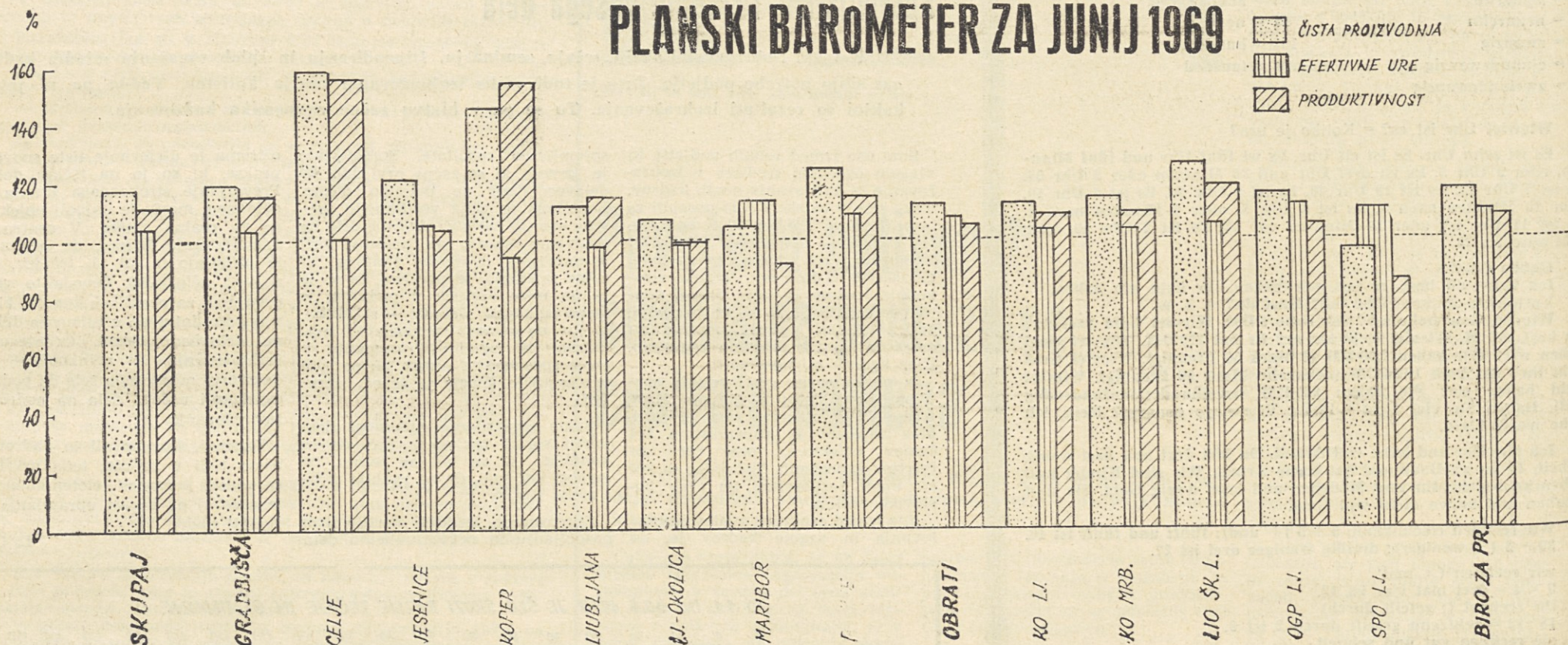
Planski kazalci ur tako skupnih, kakor tudi efektivnih so dosti bolj negativni z ozirom na planirane. Če pa upoštevamo povečano realizacijo pa je večja poraba ur razumljiva. Pri efektivnih urah

so samo tri PE, ki niso porabile toliko ur, kot so s planom predvidele, vendar je produktivnost, ki je razmerje med čisto proizvodnjo in efektivnimi urami, v večini primerov pozitivna.

V primerjavi z istim kazalcem produktivnosti lani, je malo nižja (-1,7 %). Gradbene PE izkazujejo ugodnejšo produktivnost kot obrati. V primerjavi z lanskim istim obdobjem, pa so obrati popravili planski kazalec (104,3 :

150,1), medtem ko je presežek plana produktivnosti pri gradbenih PE letos slabši (120,5 : 115,5), vendar še vedno zelo visok. Tudi pri produktivnosti je opaziti v primerjavi s prejšnjim mesecem izboljšanje pri PE, ki imajo kazalec produktivnosti negativen, čeprav se je v celoti malo znižal, (-0,3 %).

PLANSKI BAROMETER ZA JUNIJ 1969

Na hitro po mariborskih gradbiščih

Eno izmed večjih gradbišč mariborske enote je na **Sladkem vrhu**, kjer je Gradiš postavil že precej objektov sladkogorske tovarne papirja. Tam je zdaj zaključena gradnja nove hale za papirni stroj štiri in vrh tega še čistilnica vode. Dela na tem gradbišču so bila precej zahtevna, deloma zaradi plazovitega terena in vode, ki je našim graditeljem precej nagajala. Zaradi nepredvidenih težav, ki so nepričakovano nastopile na tem gradbišču, je bilo treba nekaj časa delati tudi ponoči in še podnevi. Zdaj je nova hala končana, čez dober mesec dni pa bodo na Sladkem vrhu začeli graditi še skladišče v vrednosti okrog 180 milijonov S din, vrh tega pa še manjši otroški vrtec.

V **Ljutomeru** zida »Gradiš« novo delovno halo za podjetje »Tehnoprojekt«, vrh tega pa bomo še adaptirali skladišča istega podjetja. V dogovorih smo tudi s tamkajšnjim mizarskim podjetjem za gradnjo nove delavnice, ki bi veljala približno 140 milijonov S din.

V **Slovenski Bistrici** je »Gradiš« več let gradil pomembne objekte, zdaj pa so v tem industrijskem središču dela praktično končana. V zaključni fazi je gradnja tlakov, ki morajo biti zelo odporni proti obrabi in vročini.

Celo v **Zagrebu** so šli letos delat Mariborčani, in sicer gradit večje

hale za »Javna skladišča«. Predvideno je bilo, da bi gradbišče v Zagrebu zaživel že spomladi, zaradi zamud s projekti (tudi eden izmed slabo pripravljenih investitorjev) pa je gradbišče zaživel pravzaprav šele sredi julija. Računajo, da bo v Zagrebu dosežena na skladiščnih objektih realizacija okrog 250 milijonov S din.

Eno izmed velikih gradbišč je tudi v **Gornji Radgoni**, kjer so Mariborčani že davno usposobili svoj »del« mostu čez Muro. Zdaj je tu delo praktično zaključeno, treba pa je še počakati na partnerje na avstrijski strani, ki so precej za našimi. Računajo, da bo približno sredi septembra vse na red tudi na avstrijski strani, tako da bo lahko nov moderen most čez Muro pri Gornji Radgoni predan svojemu namenu.

Seveda pa so največja in najpomembnejša gradbišča v **Mariboru**. V Prešernovi ulici je že iz zemlje novi objekt ljubljanske »Prehrane«. To bo velika petetazna stavba s približno 3000 kvdr. metri površin, gradbena vrednost objekta pa bo predvidoma dosegla okrog 900 milijonov S din. Spodnji prostori nove stavbe bodo urejeni kot veleblagovnica »Prehrane«, medtem ko bo zgornje prostore zasedla ljubljanska »Modna hiša«. Velja še omeniti, da so načrte za novo stavbo pripravili v »Komuna-projektu«, medtem ko so

statistične izračune naredili v »Gradiš« projektivnem biroju. Mariborčani računajo, da bo novi objekt »Prehrane« že pod streho (v 3. fazi) do novembra, prihodnje leto spomladi pa predan investitorju.

V mesecu juliju je »Gradiš« v Mariboru usposobil novo stavbo kinoteke s 300 sedeži, v gradnji pa so nove sušilnice in nova strojnica v vrednosti okrog 140 milijonov S din za opekarno v Košakih. Za trgovsko podjetje »Koloniale« gradi Gradiš prizidek k bivši stavbi na Teznu (vrednost 45 milijonov) in še samopostrežni paviljon v vrednosti 85 milijonov S din. Oba objekta gradijo Mariborčani na ključ, prizidek mora biti končan v tleh, samopostrežni paviljon pa v štirih mesecih.

Za podjetje »Vesna« bo Gradiš kmalu dokončal nov trakt na Melju pod carinarno. Vrednost novega proizvodnega obrata je okrog 140 milijonov S din.

Seveda Mariborčani niso pozabili tudi na stanovanjsko gradnjo. Pri nekdanji »kadetnici« bodo zgradili dva stanovanjska stolpca, v vsakem bo po 20 dvosobnih in trisobnih stanovanj. Vsa stanovanja je že kupila mariborska tovarna TAM. Omembe vredno je tudi dejstvo, da bosta oba stolpca končana v rekordnem času šestih mesecev, kajti graditi so ju začeli spomladi, vseljava pa morata biti že letos jeseni. Vrednost obeh stanovanjskih objektov je preračunana na približno 440 milijonov S din.

Glavne naloge pa se odpirajo v Radencih, kjer naj bi že letos začeli graditi nov hotel, restavracijo in termalno kopališče. Vrednost omenjenih turističnih objektov (hotel bo imel 215 ležišč) je preračunana na 2,6 milijarde S din. Investitor želi, da bi bil že drugo leto usposobljen novi hotel z restavracijo, medtem ko bi termalno kopališče odprli šele leta 1971. Tudi za omenjene objekte v Radencih so pripravili načrte v podjetju »Komuna-projekt«, medtem ko je statične račune obdelal »Gradiš« projektivni biro. Naši graditelji so v dogovoru z lokanim podjetjem »Pomurje«, da bi delno priskočilo na pomoč in prevzelo nekatere naloge, kajti časa je malo, investitor pa je v Radencih postavil zelo kratke roke.

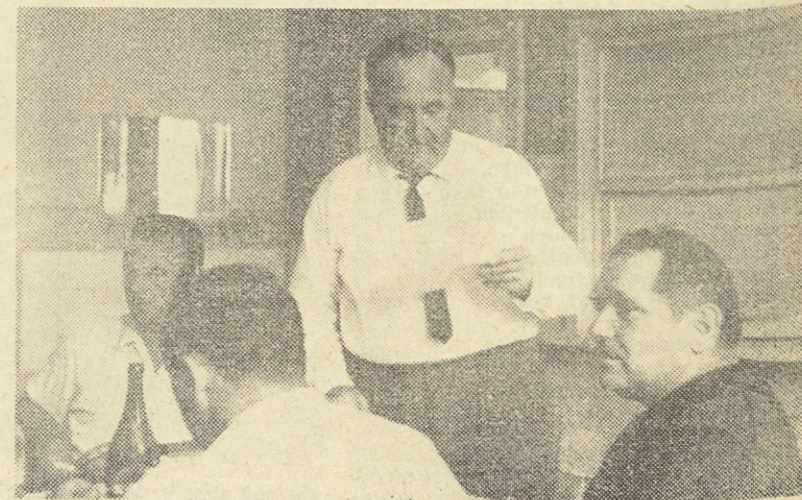
Seveda pa so v Mariboru vrgli »perspektivne mreže« še v druga lovišča. Danes morda ni umestno na široko govoriti o nadaljnjih možnostih, ki se še odpirajo, vsekakor pa drži, da se enota v Mariboru poteguje za gradnjo številnih objektov v Mariboru in njegovi bližnji okolici. Med drugim lahko omenimo, da je bila pred kratkim že licitacija za gradnjo nove industrijske hale v podjetju »Elektrokovina«, ki bo veljala približno 900 milijonov S din. »Gradiš« upa, da bo dobil to delo kot eden izmed najugodnejših ponudnikov. Vrh tega pripravlja »Gradiš« projektivni biro načrte za nekatere bodoče mariborske objekte.

Počakaj, da se počešem, je dejala tov. Tinka iz Maribora

Jugoslavija : Avstrija 3 : 1 — Ankaran julij 1969

Ob zaključku izpitov za KV tesarje v Mariboru. Direktor KSS inž. Dr. govan Sever čestita udeležencem

Tako, pravilnik je popravljen

Poliuretanske smole v gradbeništvu

Slično kot smo si zadnjič ogledali uporabo epoksidnih smol v gradbeništvu, se bomo danes seznanili še z uporabo poliuretanskih smol.

Uretani se sušijo in strjujejo enako kot epoksid; iz njih dobimo netopljive snovi, ki se ne krčijo in katerih strjevanje je mnogo hitrejšo kot strjevanje epoksidov. Tako traja, na primer, stanje, v katerem se ga »ne smemo niti dotakniti«, pri 20° C okrog 30 minut, eno uro po ugraditvi nanj lahko že pada dež, po 6 do 8 urah pa npr. tlak že lahko predamo prometu.

Druga prednost uretanov pred epoksid je ta, da se uretani lahko strjujejo še pri temperaturi okrog 0° C, epoksid pa se pri temperaturi + 5° C že počasi strjuje; pri nižji temperaturi pa se strjevanje celo pretrga.

Tanke poliuretanske obloge imajo podobne kvalitete kot enake obloge iz epoksidov: zelo veliko odpornost proti vplivom baz in kislin ter raznih topil, tudi če ta vsebujejo klor in imajo zelo dobre mehanske lastnosti. Poleg tega so uretani odpornejši kot epoksid proti udarcem in vibracijam; film iz poliuretana je tudi prožnejši kot film iz epoksidov. Izredna pa je njegova odpornost proti obrabi.

Nasprotno pa nastopijo težave, brž ko imamo opravka z vlažno podlago s pigmenti ali z mineralnimi agregati.

Ko izbiramo med prednostmi poliuretanov in epoksidov, moramo vedno upoštevati vrsto dela, katero moramo opraviti. Dobri poznavalci obeh smol dajejo epoksidom prednost pri betonskih prevlekah, poliuretane pa uporabljajo za zaščito železa: beton namreč vsebuje vedno nekaj vlage, katera poliuretanu ne prija. Površino železa pa prav lahko dobro osušimo in poliuretan to površino lahko odlično zaščiti. Pri železu nastopajo pogostejše vibracije, te pa poliuretan tudi boljše prenaša kot epoksid.

Poliuretani se združujejo tudi z bitumenom, čeprav pod posebnimi pogoji, ker vsebuje bitumen vedno nekoliko vode.

Kot pri epoksidih se tudi poliuretani uporabljajo v različnih tehnikah.

Poliuretanske smole se lahko uporabljajo položimo v plitko posodo z vodo. Nekaj ur za zaščito betonskih tlakov kot epoksidne smole. Uporabljajo se lahko za tanke obrabne prevleke, z dodatkom bitumena ali brez njega, ali za debelejšje prevleke, izdelane iz poliuretanske malte.

Poliuretanske smole imajo naslednje lastnosti

- trajnost in elastičnost,
- odlično odpornost proti obrabi,
- odpornost proti vodi, kislinam in bazam,
- izredno odpornost proti delovanju topil (večja kot pri epoksidih),
- neobčutljivost proti staranju,
- stabilnost barv proti sončni svetlobi,
- se ne krčijo.

Najmanjša dovoljena trdnost betonske podlage mora biti vsaj 200 barov, ker s tem preprečimo propadanje tlaka. Mehanično odpornost smol lahko povečamo s trdimi mineralnimi dodatki, kot je korindon, kremenčev prah in slično. Kot pri epoksidnih prevlekah lahko tudi na poliuretanske prevleke posujemo fin pesek iz zelo trdih peskov, ki povečajo odpornost proti obrabi in drsenju.

Če uporabljamo poliuretane z eno samo komponento, ki se strjuje pod vplivom vlage, dobimo debelejšje sloje. Mineralni agregati, ki jih dodajamo tem vrstam poliuretana, so lahko vlažni, kar je brez dvoma velika prednost.

Tla prevlečemo običajno v dveh plasteh, pri čemer služi prvi sloj kot impregnacija. Drugi sloj se nanaša na prvi sloj nekaj ur kasneje. Če na ta sloj potresemo pesek, je najboljše, če ga še enkrat prelepimo z novim slojem.

Nanašanje poliuretanskih smol je tako kot pri epoksidnih smolah, vendar s to razliko, da vsebujejo poliuretani strupene snovi. Pri delu s pištolo je treba zato delavca opremiti z rokavicami, očali, posebno obleko, po potrebi tudi z masko. Vsekakor je priporočljivo delati v dobro zračenih prostorih.

Pri maltah je poliuretanski dodatek lahko sestavljen iz ene same ali iz dveh komponent. S temi maltami dobimo izredno odporne omete ali prevleke. Njihova debelina se spreminja od 2 do 12 mm, lahko jo pa nanašamo tako kot vsako drugo malto.

Malto, katere poliuretanski dodatek je sestavljen le iz ene komponente, sestavlja fini čisti pesek z granulacijo med 0,2 mm do 1 mm. S tako sestavo peska — enozrnati pesek — omogočimo topilu, ki ga dodamo smoli, hitro izhlapevanje.

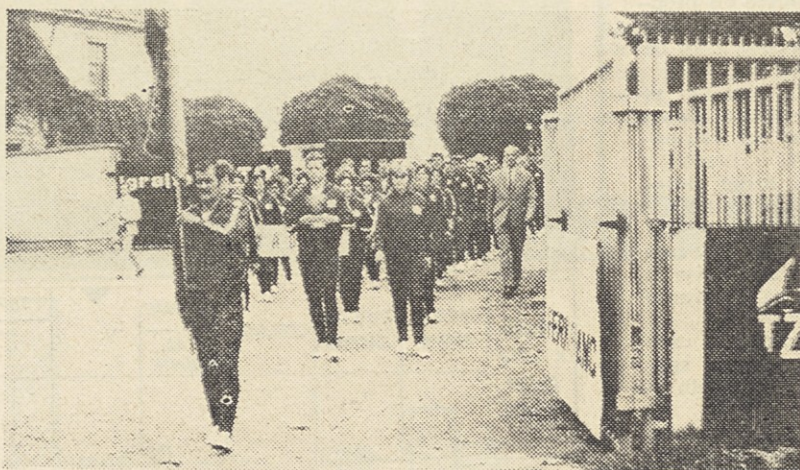
Kjer je poliuretanska smola sestavljena iz dveh komponent, ki ne vsebuje topila, lahko dodajamo pesek z granulacijo od 0 mm dalje, torej material, ki ima čimmanj praznih prostorov. Tako se porabi manjša količina smole in povečajo mehanske lastnosti malte. Odstopke dodane smole se lahko spreminja v širokih mejah.

Mehanične lastnosti malte znatno presegajo lastnosti betona. Tako je na primer dosegla mešanica iz 25 % poliuretana (iz dveh komponent) in iz 75 % kremenčeve moke tlačno trdnost 1200 barov in natezno trdnost pri upogibu 650 barov.

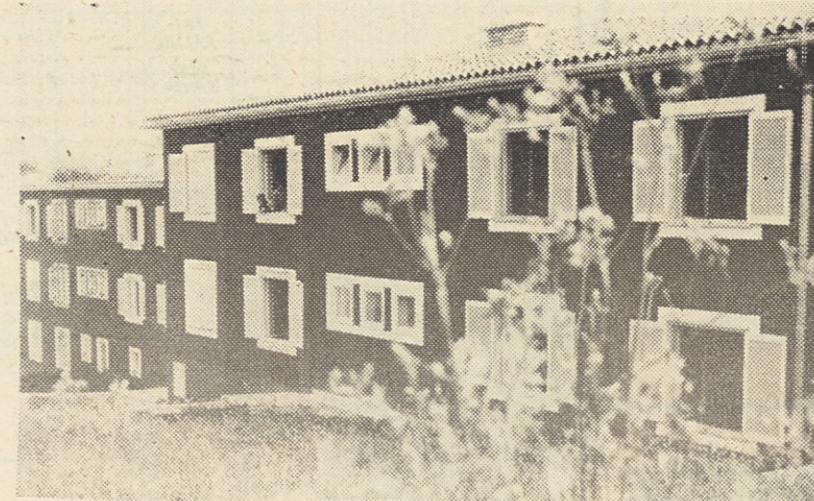
Poliuretanske smole so zelo dobro uporabne tudi za zaščito kovinskih konstrukcij (npr. mostno) pred korozijo. Prav tako proizvajajo iz teh smol z dodatkom bitumena tesnilne kite kot na primer kite za tesnenje fug na letalskih vzletnih stezah, kjer so steze izpostavljene veliki vročini reaktivnih motorjev.

Ing. Milivoj Sircelj

GRADIS V SLIKAH

SIG 1969 — Gradis na čelu kolone

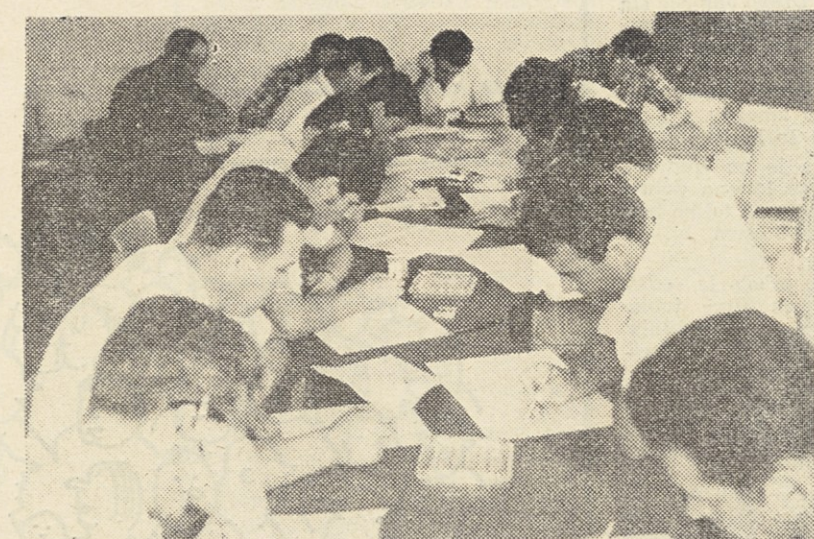
Nov samski dom v Kopru

Libija — skupina železokrivilcev

Naši mladinci v delovni akciji v Beogradu

Naši delovodje, tehniki in inženirji polagajo v Kopru izpit iz varstva pri delu

Se detajl iz Ankara

Predsednik republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije Lojze Capuder s svojo družino

Bernarda — brez sončnika ne gre

V Ankaranu smo srečali našega znanega gosta prof. dr. Rudija Kyovskega